Ազգ
Azg armenian daily
19 ԱՊՐԻԼ 1995. ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ # 72 (826)

Գազամատակարարումը վերսկսվեց

Երեկ կեսօրից հետո Հայաստանի գազամատակարարումը վերսկսվեց: ՀՀ կառավարության գործադրած ջանքերի շնորհիվ Ուզբեկստանը բացել էր գազասարը, եւ նախօրեին գազը հասել էր Վրաստան: ՀՀ կառավարության մամուլի ծառայությունից տեղեկացանք, թե երեկ Հայաստան մուտք գործած գազի չափաքանակները հասնում էին նախկին ծավալներին: Սպասվում է նաեւ, որ բնակչության էներգամատակարարումը կբարելավվի, նկատի ունենալով գազամատակարարման վերսկսումը:

ԱՊՀ պաշտպանության նախարարների նիստ Մոսկվայում

ՄՈՍԿՎԱ, 18 ԱՊՐԻԼ, ՄՆԱՐՔ: Այսօր Մոսկվայում սկսվեց ԱՊՀ երկրների պաշտպանության նախարարների խորհրդի նիստը: Ինչպես ՄՆԱՐՔին հայտնի դարձավ լավատեղյակ աղբյուրներից, հանդիպման ընթացքում ենթադրվում է քննարկել ԱՊՀ անդամ պետությունների օդային միասնական տարածքի եւ հակաօդային պաշտպանության միասնական համակարգի ստեղծման հարցերը:

ԱՄՆ

Բողոքի փաքսեր ընդդեմ Թուրքիայի

Մեծ եղեռնի 80 ամյակի ոգեկոչման Կալիֆորնիայի հանձնախումբը, որի համանախագահներն են տեղի հայ առաքելական, կաթոլիկ եւ բողոքական հոգեւոր պետերը՝ Վաչե արք. Հովսեփյանը, Տաթեւ արք. Սարգսյանը, հայր Ռաֆայել Մինասյանը եւ վերապատվելի Կարլ Ավագյանը, իսկ համապատենապետերը՝ հայ դասական երեք կուսակցությունների ներկայացուցիչները՝ Արա Ահարոնյան (ՌԱԿ), Սեդրակ Աճեմյան (ՍԴՀԿ) եւ Վիգեն Հովսեփյան (ՀՅԴ), միաձայնաբար կոչ են հղել կալիֆորնիահայությանը օգտագործելու հաղորդակցության արդիական միջոցներ եւ մասնավորաբար ֆաքսի միջոցով բողոք ներկայացնել Թուրքիայի նախագահ Դեմիրելին, վարչապետ Չիլլերին եւ արտգործնախարար Ինյոնուին, վերջիններից պահանջելով Հայկական ցեղասպանության ճանաչումը, Հայաստանի Հանրապետության շրջափակման վերացումը եւ հիշեցնելով հայկական հողային պահանջատիրությունը: Հանձնախումբը կալիֆորնիահայությանն է տրամադրել Թուրքիայի վերոհիշյալ ղեկավարների, ինչպես նաեւ «Հյուրրիյեթ» եւ «Միլլիյեթ» օրաթերթերի ֆաքսի համարները:

Ցույց Վաշինգտոնում

Վաշինգտոնում, այն շենքի առաջ, որտեղ ելույթ ունեցավ Թուրքիայի վարչապետ Թանսու Չիլլերը, հայերը, հույները ու քրդերը անցկացրեցին համատեղ ցույց: Թանսու Չիլլերը ԱՄՆ էր ժամանել Հյուսիսային Իրաքում քուրդ պարտիզանների դեմ իր գործողություններին աջակցություն ստանալու համար:

ԼՏ

ԵՂԵՌՆ-80

Մոսկվայում միջազգային գիտաժողով

«Ցեղասպանությունը մարդկության դեմ ուղղված հանցագործություն է»

Հայտնի գիտնականների շարքում մասնակցում է նաեւ Թաներ Աքչամը

ԼՈՒՍԻՆԵ ՂՈՒԿԱՍՅԱՆ
Սեփ. թղթակից, Մոսկվա

Այս շաբաթ Մոսկվայում անցկացվում է միջազգային գիտաժողով, որը կազմակերպել են ակադեմիկոս Ծատուր Աղայանի անվան հայագիտության միջազգային հիմնադրամը, Մոսկվայի քաղաքագիտության եւ միջազգային իրավունքի հայկական ինստիտուտը, ՄԱԿ-ին աջակցող ռուսաստանյան ընկերակցությունը եւ Ռուսաստանի Դաշնության ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի գործերի հանձնաժողովը: Երկօրյա գիտաժողովն անցկացվում է Ռուսաստանի ԳԱ նախագահության արդիական շենքում:

Գիտաժողովը բացելով, Հայագիտության հիմնադրամի նախագահ պրոֆեսոր Հենրիկ Աղայանը հուսկապես ընդգծեց օրերս Պեսղումայի ընդունած հայտարարության կարեւորությունը, որով դատապարտվում է հայերի 1915-1922 թթ. ցեղասպանությունը: Դրանից սկսեցին իրենց ելույթները նաեւ ՀՀ արտակարգ եւ լիազոր դեսպան Յուրի Մկրտումյանը, ՀՀ ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի գործերի հանձնաժողովի ներկայացուցիչ Սերգեյ Սիմոնյանը: Հնչեցին Դումայի ԱՊՀ գործերի կոմիտեի նախագահ Կոնստանտին Զատուլինի, Դումայի ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի գործերի հանձնաժողովի պատասխանատու քարտուղարի, ՄԱԿ-ին աջակցող ռուսաստանյան ընկերակցության ղեկավարի խոսքերը:

Հանրահայտ գիտնականներ, պրոֆեսորներ Յուրի Բարսեղովից, Վահագն Տատրյանից, Ռիչարդ Հովհաննիսյանից, Իրվինգ Հորովիցից բացի, գիտաժողովի աշխատանքին մասնակցում է Համբուրգի համալսարանի պրոֆեսոր, թուրք գիտնական Թաներ Աքչամը:

Նախքան իր զեկուցման անմիջական թեմային՝ երիտթուրքերի 1919-1921 թթ. դատավարությանն անցնելը, պրն. Աքչամը կոչ արեց ավելի խնդիրը քննարկել պետական քաղաքականության կոնտեքստից դուրս, նշելով այն բանի կարեւորությունը, որ ինքը «հեռանում է այսօրվա պետական քաղաքական իրողություններից»:

Գիտաժողովի երկրորդ օրը խոստանում է լինել ոչ պակաս հետաքրքրական, քանի բոլոր հանրահայտ գիտնականները ելույթ ունեցան արդեն առաջին օրը, բավական հետաքրքիր զեկուցումներով:

Նյու Յորքի համալսարանի սոցիոլոգիայի պրոֆեսոր, Գուցենհայմի ցեղասպանության հետազոտական կենտրոնի տնօրեն պրոֆ. Վ. Տատրյանը, անդրադառնալով ցեղասպանության քաղաքական եւ իրավական կողմերին, բազմաթիվ փաստերի հիման վրա համոզչորեն ապացուցեց, որ հայերի դեմ գործում ցեղասպանության իրականացման դիտավորությունը վճռական գործոն է եղել:

Ավելի փիլիսոփայական էր նրա գործընկերոջ՝ Ռասզերսի համալսարանի ներկայացուցիչ, սոցիոլոգ եւ քաղաքագետ Իրվինգ Հորովիցի ելույթը:

Կալիֆորնիայի համալսարանի հայոց արդի պատմության ամբիոնի պրոֆեսոր Ռիչարդ Հովհաննիսյանի, ինչպես միշտ, հետաքրքրական զեկուցման մեջ, որն առավել քաղաքական բնույթ էր կրում, նշվեց, որ հայերի ցեղասպանության ուսումնասիրությունն ու հետազոտությունը իրականում դեռ գտնվում է նախնական փուլում:

Գոհունակություն հայտնելով Պետդումայի ընդունած հայտարարության առթիվ, պրոֆեսոր Հովհաննիսյանն ասաց, որ սակայն փաստը դեռեւս չի նշանակում այդ երկրի քաղաքականության փոփոխում:

Մտահոգություն հայտնելով այն առնչությամբ, որ երիտասարդ հայերը Մոսկվայում կամ Լոս Անջելեսում միշտ չէ, որ պատշաճ չափով հետաքրքրվում են ցեղասպանությամբ, պրոֆեսորը տպավորիչ կերպով, Ավետիս Ահարոնյանի «Կույր աշուղի» խոսքերով ավարտեց իր ելույթը. «Այնքան չարիք թե մոռանան մեր որդիք, թող ո՛չ աշխարհ հային կարդա նախատինք»:

Վաղը, չորեքշաբթի, վերոհիշյալ մասնագետներից Վ. Տատրյանը, Ռ. Հովհաննիսյանը, ինչպես նաեւ թուրք գիտնական Թ. Աքչամը կժամանեն Երեւան, մասնակցելու Ցեղասպանության 80-ամյակին նվիրված գիտաժողովին: ■

ՌԱԿ ՄԱՄՈՒԼ

«Պայքարի» բռունցքը կհավաքի հայ մտավորական ներուժը՝ համառ ...

Երեկ տեղի ունեցավ ամսագրի շնորհանդեսը

ՌՈՒԶԱՆՆԱ ՀՈՒՆԱՆՅԱՆ

Բոստոնի «Պայքար» պարբերականը 1922-ից ի վեր դարձել է հայ կյանքի կենդանի տարեգիրը: 20-30-ական թվականներից սկսյալ այդ առողջամտության պարբերականների հետ ծգտել է գաղութահայության ուժերը ծառայեցնել հայրենիքի լինելության գործին՝ ի շարս այլ կարեւորագույն ձեռնարկների խրախուսելով հայրենադարձությունը: «Հաւանում ատտագարի այս օրերին, երբ ժողովրդական բոլոր խավերի ներկայացուցիչներից՝ մարդիկ անհատաբար թե ընտանյոք մեկնում են Հայաստանից դեպի օտար երկրներ, դեպի անստուգություն, առավել մեծ մխիթարություն է մեզ համար «Պայքար» պարբերականի հայրենադարձը Բոստոնից: Սա բացառիկ երեւույթ է մեր ազգային հասարակական, գրական-մշակութային կյանքում: Թերեւս, հակադարձ նման քայլերի շնորհիվ մի օր հնարավոր լինի դեմն առնել մեր ժողովրդի ապագան վտանգող արտագաղթ անվանյալ այս արհավիրքի»: Երեւանում լույս տեսած «Պայքար» ամսագրի առաջին համարի համար մեջբերված այս տողերի ներքնատեքստային ուղերձը դեռեւս անընդհատ ասնդա էր երեկ Ազգային գրադարանում այս առիթով շնորհանդեսին մասնակցող տարբեր մտավորականների խոսքում:

Տես # էջ 6

ՏԱՐԱԾՔ

Կանանց կոնգրեսը Պեկինում չի՞ լինի

Մինչ Հայաստանում կանայք քննարկում ու բանավիճում էին սեպտեմբեր ամսին Պեկինում կայանալիք կանանց միջազգային կոնգրեսին մասնակցելու եւ բարձրացվելիք հարցերի շուրջ՝ հավաստի աղբյուրներից հայտնի դարձավ, որ Պեկինը հրաժարվել է կանանց միջազգային կոնգրեսն անցկացնելուց: Նույն աղբյուրից հայտնեցին նաեւ, որ կոնգրեսն անցկացնելու պատրաստակամություն է հայտնել Կոպենհագենը, սակայն այդ հարցին դեռեւս իր համաձայնությունը պետք է տա ՄԱԿ-ը: Ավելացնենք նաեւ, որ կոնգրեսին մասնակցելու են շուրջ 1 մլն. կին, որոնց ընդունելու համար Պեկինը հսկայական նախապատրաստական աշխատանք է տարել:

Ս. Պ.

Կատաղի մարտեր Իրաքի հարավում

Իրաքի հարավային շրջաններում մարտեր են մղվում Իրաքի կանոնավոր բանակի զորամասերի եւ Սադդամ Հուսեյնի վարչակարգի իսլամական ընդդիմության ուժերի միջեւ: Ինչպես հաղորդում է ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի թղթակիցը Քուվեյթից, Իրաքի Իսլամական հեղափոխության բարձրագույն խորհրդի ներկայացուցիչը ապրիլի 18-ին հայտարարել է, որ կանոնավոր զորքերի (5 բրիգադ) «կատաղի բախումները» ընդդիմության ուժերի հետ սկսվել են Իրաքի հարավում ապրիլի 12-ին եւ շարունակվում են մինչեւ օրս: Ավելի ծանր մարտեր են մղվում Բասրա եւ Ալ Ամարա քաղաքների միջեւ: Ըստ նույն աղբյուրների տվյալների, անցած գիշեր ընդդիմադիր ուժերը գերի են վերցրել կառավարական զորքերի 40 զինվորների եւ սպաների: Կառավարական ուժերը կենդանի ուժի եւ տեխնիկայի մեծ կորուստներ են կրել:

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ

ԱՇԽԱՐՀ

Իրանն ու Ռուսաստանը Կասպիցի հարցը կտանեն դատարան

Իրանի նավթարդյունաբերության նախարարության միջազգային կապերի բաժնի պետ Մեհդի Հուսեյնին մամլո ասուլիսի ընթացքում հայտարարել է, որ Թեհրանն ու Մոսկվան պատրաստվում են Կասպից ծովի կարգավիճակի հարցը տանել միջազգային դատարան: Բի-Բի-Սի ռադիոկայանի համաձայն, Հուսեյնին մամլո ասուլիսի ընթացքում ընդվզումով է արտահայտվել ադրբեջանական նավթի շահագործման բազմազգյան կոնսորցիումից Իրանի մասնաբաժինը կրճատելու եւ ընդհականակը, Թուրքիայի բաժինը 5 տոկոսով ավելացնելու Բաքվի որոշման մասին: Նրա ասելով, Թեհրանն այդ մասին նույնիսկ չի նախազգուշացվել, այլ իմացել է մամուլից: «Ադրբեջանն է պատասխանատու, ասել է Հուսեյնին, իր միակողմանի որոշման համար, որի նպատակն էր Թեհրանին դուրս մղել պայմանագրից»: «Բաքուն պետք է դիմադրեր եւ կամ բողոքեր արեւմտյան ընկերությունների ճնշման դեմ, երբ նրանք ուզում էին համագործակցել Իրանի հետ», ասել է պարսիկ պատասխանատուն: ■

Իսլամ-Շահրում խռովություններ

Սպանվել է 50 մարդ

«Ազատություն» ռադիոկայանի համաձայն, անցյալ շաբաթավերջին զանգվածային խռովություններ են տեղի ունեցել Թեհրանի մոտ գտնվող Իսլամ-Շահր քաղաքում, որի բնակչության մեծ մասը, ըստ Եվրոպայում ադրբեջանական մշակութային կազմակերպությունների, ազերիներ են: Խռովությունների պատճառ են եղել սոցիալական հարցերը: Տեղի իշխանությունները խռովություններ ճնշելու համար դիմել են բանակին: Արդյունքում սպանվել է 50 մարդ: ■

Մոսկվա. Ծեծել են լրագրողների

ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ գործակալության լրագրող Եվգենի Նիկիտինին գազանաբար ծեծել են Մոսկվայի հյուսիսարեւմտյան մարզի մետրոյի Շչուկինսկայա կայարանի շրջանում ապրիլի 17-ին ժամը 23-ին: Հարձակվողները հափշտակել են անձնական իրերը, փողերն ու փաստաթղթերը եւ դիկտոֆոնով ղորոֆոնը: Դեմքի ծանր վերքերով եւ ուղեղի ցնցումով տուժողին տեղափոխել են հիվանդանոց: Վերջին կես տարվա ընթացքում սա արդեն գործակալության աշխատակիցների վրա հարձակման 8-րդ դեպքն է: Դրանցից ոչ մեկում միլիցիային չի հաջողվել հանցագործներին բռնել: Նույն օրը երեկոյան, ինչպես արդեն ընդունված է, իր տան մուտքում ուժեղ ծեծել են հայտնի հեռուստալրագրող, «Ճշմարտության պահ» հաղորդման վարող Անդրեյ Կարաուլովին:

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

տեղական

ԱՍՈՒԼԻՍ

PBN-ը կես միլիոն դոլար է ստացել քաղզոհության համար

«Հայաստանի կառավարության որդեգրած կայունացման քաղաքականության հիմնական նպատակը շուկայում իրավիճակի կայունացումն է», երեկ կայացած մամուլի ասուլիսում հայտարարեց վարչապետ Հրանտ Բագրատյանը, ավելացնելով, որ այդ նպատակներից է նաեւ ազգային փոխարժեքի կայունացումը, ինչպես նաեւ տնտեսավարող սուբյեկտների համար համապատասխան միջավայրի ստեղծումը: Վարչապետի ասելով, այս տարվա չորս ամիսների ընթացքում սղաճի տեմպերը բավականին ցածր են եղել: Հրանտ Բագրատյանը տարվող քաղաքականությունը բաժանեց չորս հիմնական խմբի. կառուցվածքային փոփոխություններ, սեփականաշնորհում, սոցիալական ծրագիր, առեւտուր ու ֆինանսներ: Սեփականաշնորհման ոլորտում արդեն փաստացի սեփականաշնորհվել է 605 փոքր օբյեկտ (3000-ից) եւ սեփականաշնորհման ընթացքի մեջ են 24 պետական ձեռնարկություն (900-ից): Վարչապետը նշեց, որ սեփականաշնորհման ընթացքի չափազանց երկարաձգումը հղի է վտանգավոր հետեւանքներով:

Խոսելով օտարերկրյա ներդրումների մասին, Հրանտ Բագրատյանը հայտարարեց, թե ի տարբերություն նախորդ տարիների, այժմ տասնյակ արտասահմանյան ֆիրմաներ դիմում են Հայաստանի կառավարությանը, որպեսզի մասնավոր ներդրումներ կատարեն: Այդ խնդիրը, վարչապետի ասելով, յուրաքանչյուր ներդնող կարող է լուծել, եթե դիմի միասնական կենտրոն: «Մենք հույս ունենք, որ տարվող տնտեսական քաղաքականությունը կպահպանի իր երկարաժամկետ դրական միտումները միայն այն դեպքում, եթե ներսի եւ դրսի ներդրողների միջոցները կենտրոնացվեն արտադրության զարգացման ուղղությամբ», ասաց վարչապետը:

Հրանտ Բագրատյանը կրկին փաստեց, որ տնտեսության վիճակը մնում է բարդ, բայց այժմ ավելի լավ է, քան 1-2 տարի առաջ:

Վարչապետը անդրադարձավ հայկական ԱԷԿ-ի վերագործարկմանը, նշելով, որ աշունից բնակչությունը կստանա եւս 6-8 ժամ էլեկտրաէներգիա: Նա կրկին հիշեցրեց, որ ատոմակայանի բացումից հետո կդադարեցվի Սեւանա լճի ջրի օգտագործումը էներգետիկ նպատակներով: Նշենք նաեւ, որ վարչապետի մամուլի ասուլիսին, որ նվիրված էր տնտեսական եւ կառուցվածքային բարեփոխումներին, իր մասնակցությունն էր բերել ամերիկյան PBN ընկերությունը, որի նպատակն է աջակցել Հայաստանում սեփականաշնորհման գործընթացին: Մեր այն հարցին, թե ինչպե՞ս է PBN-ն աջակցում, ասուլիսին ներկա էկոնոմիկայի նախարար Արմեն Եղիազարյանը պատասխանեց, թե Համաշխարհային բանկի կառուցվածքների վարկից ՀՀ կառավարությունը PBN-ին հատկացնում է որոշակի գումար, որպեսզի վերջինս իրականացնի երկու ֆունկցիա: Նախ, PBN-ն ժողովրդին պետք է բացատրի, թե ի՞նչ է սեփականաշնորհումը, համապատասխան հեռուստատեսային հաղորդումներ պատրաստի, մամուլի հրապարակումներ կազմակերպի, գրքույկներ հրատարակի, մի խոսքով կազմակերպի լուսավորչական աշխատանք: Մյուս ֆունկցիան այն է, որ Հայաստանի տնտեսական կյանքի հետ առնչվող հարցերը PBN-ը տարածի արտաքին աշխարհում: Արմեն Եղիազարյանը նշեց, թե ՀՀ կառավարությունն այդ աշխատանքի համար վճարում է մոտ 500-600 հազար դոլար: Էկոնոմիկայի նախարարը հավաստիացրեց, թե սեփականաշնորհման ծրագիրը լիովին ապահովված է, քանի որ Համաշխարհային բանկի վարկից դրա համար նախատեսված է 5 մլն. դոլար: Այդ գումարից ի դեպ հատկացվել է նաեւ սեփականաշնորհման սերտիֆիկատների տպագրության համար:

Անհասկանալի է մնում միայն, թե այդ ինչպիսի՞ քաղզոհություն է ծավալել PBN-ն, որի համար մեր կառավարությունը մոտ կես մլն. դոլար է հատկացրել: Արդյոք PBN-ի վրա ծախսված գումարը համարժե՞ք է նրա կատարած աշխատանքի արդյունքին:

ՏԱԳՈՒՀԻ ԱՍԱՏՐՅԱՆ

ԱՆԴՐԱԴԱՐՁ

Ի՞նչ կտա մեզ սեւծովյան համագործակցությունը

Մենք տեղեկացրել ենք Սեւծովյան տնտեսական համագործակցության (ՍԾՀ) գոտու մասնակից երկրների արտգործնախարարների 5-րդ հանդիպման մասին, որին նախորդել էին ավագ պաշտոնյաների աշխատանքային հանդիպումները: Ապրիլյան հանդիպման նպատակներին եւ արդյունքներին ավելի մանրամասն տեղեկանալու համար դիմեցինք ԱԳՆ ֆունկցիոնալ խնդիրների վարչության պետ Լեւոն Խանոյանին:

Ապրիլյան հանդիպման ժամանակ քննարկվեցին էներգետիկայի, տրանսպորտի, գյուղատնտեսության, ներդրումների խրախուսման, կրկնակի հարկումից խուսափելու, կապի եւ այլ բնագավառներում համագործակցության հեռանկարները: Ամփոփվեց նաեւ նախորդ կիսամյակում աշխատանքային խմբերի գործունեությունը: Առանձնապես կարեւորվեցին գիտության եւ տեխնոլոգիայի բնագավառում համագործակցությանն առնչվող հարցերը: ՀՀ պատվիրակության կողմից առաջարկվեց այդ բնագավառի ծրագրերի մշակման եւ գործարկման հարցում կիրառել համատեղ լծակներ եւ գործուն քայլեր անել առաջխաղացման համար:

Քննարկումների արդյունքում որոշվեց ստեղծել սեւծովյան խնդիրների ուսումնասիրման միջազգային կենտրոն, որի նպատակն է լինելու գործնականորեն իրականացնել տնտեսության, արդյունաբերության եւ տեխնոլոգիաների ոլորտում ՍԾՀ առջեւ դրված խնդիրները:

Կարեւորվեց նաեւ ՍԾՀ առեւտրի եւ զարգացման բանկի աշխատանքի հետ կապված գործնական քայլեր անելու անհրաժեշտությունը: Բանկի հիմնադիր կապիտալի մեջ իրենց մասնաբաժինը կունենան բոլոր անդամ երկրները: Հայաստանի, Մոլդովայի, Վրաստանի եւ Ադրբեջանի մասնաբաժինները կլինեն 2-ական տոկոս, իսկ ավելի խոշոր պետությունները մինչեւ 16 տոկոս ներդրումներ կանեն: Բանկի ստեղծման գաղափարը ծնվեց 1993 թ. 3-րդ հանդիպման ժամանակ, Սոֆիայում: Որոշվեց այն հիմնել Հունաստանի Սալոնիկ քաղաքում, նկատի ունենալով այն հանգամանքը, որ Հունաստանը ՍԾՀ անդամ 11 պետություններից միակն է, որ Եվրամիության անդամ է, իսկ Սալոնիկը բավականին զարգացած ֆինանսական ենթակառուցվածք ունեցող քաղաք է: Բանկի կանոնադրությունը ստորագրվել է բոլոր անդամ երկրների կողմից: Մնում է, որ այդ երկրների խորհրդարանները շուտափույթ քննարկեն եւ ձայն տան բանկային ներդրումների օգտին, ինչը կնպաստի ֆինանսական այդ կազմակերպության արդյունավետ գործունեությանը:

ՍԾՀ 3 տարվա գործունեության ամփոփման եւ նոր խնդիրների առաջադրման նպատակով որոշում ընդունվեց 1995 թ. հունիսի վերջին հանդիպում անցկացնել Բուխարեստում: Քանի որ կազմակերպության ստեղծման բոսֆորյան հռչակագիրը ստորագրել էին ՍԾՀ անդամ երկրների բարձրագույն ղեկավարները, քննարկում ծավալվեց գագաթաժողովը պե՞տք է հրավիրել պետությա՞ն (Թուրքիայի առաջարկությունը), թե՞ կառավարության նախագահի մակարդակով: Երբ Ռումինիայի պատվիրակության ղեկավարը ներկայացրեց, որ բուխարեստյան հանդիպումը շոշափելու է հիմնականում էներգետիկայի, տրանսպորտի, մաքսային ծառայություններին առնչվող հարցերը, պարզ դարձավ, որ ավելի հարմար է վարչապետի մակարդակով հանդիպումը (թեկուզ ընտրությունը թողնվեց յուրաքանչյուրին ըստ նպատակահարմարության):

Խորհրդակցության ժամանակ բավարարվեց Ավստրիայի եւ Իտալիայի կառավարությունների դիտորդի կարգավիճակով ՍԾՀ աշխատանքներին մասնակցելու խնդրանքը: Դա որակավորվեց որպես ՍԾՀ եւ Եվրամիության միջեւ կապերի ամրապնդմանն ուղղված մի քայլ:

Հայկական պատվիրակության առաջարկությամբ օրակարգ մտցվեց հաղորդակցությունն ավելի արագ եւ դյուրին դարձնելու համար ՍԾՀ միջազգային քարտուղարության եւ անդամ երկրների միջեւ էլեկտրոնային կապի հաստատման հարցը:

Ի՞նչ հետաքրքրություններ կարող է ունենալ մեր հանրապետությունը տնտեսական այս կազմակերպության շրջանակներում: Պրն. Խանոյանը կարծում է, որ ծրագրերը իրականություն կստանան բանկի հիմնադրամի կազմավորումից եւ գործունեությունից հետո: Ներկայումս մշակվում է օղակաձեւ ճյուղավորված ավտոերկաթուղային ճանապարհի հեռանկարային նախագիծը, որը կընդգրկի ինչպես գոյություն ունեցող, այնպես էլ առաջիկայում կառուցվելիք ավտոերկաթուղային ճանապարհները: Ճանապարհային այդ համակարգի գործարկումը կնպաստի տրանսպորտային զանգվածի ազատ տեղաշարժմանը եւ Թուրքիայի ու Ադրբեջանի կողմից ՀՀ շրջափակման վերացմանը: Կստեղծվի տարածաշրջանային էներգետիկ համակարգ, որ կներառվի նաեւ Հայաստանի էներգետիկ համակարգը:

Հայկական կողմը կարծում է, որ տնտեսական համագործակցությունը տարածաշրջանի երկրների հետ կարող է նպաստել նաեւ շատ քաղաքական հիմնախնդիրների եւ տարաձայնությունների լուծմանը: ՍԾՀ միավորող գործողությունները ժողտնտեսության տարբեր բնագավառներում կարող են նպաստել շուկայական տնտեսության զարգացմանն ու արտաքին շուկա դուրս գալու գործընթացին: Այս առումով ՀՀ արտգործնախարար Վահան Փափազյանը իր ելույթում անթույլատրելի համարեց տնտեսական արգելամիջոցների եւ շրջափակման իրականացումը ՍԾՀ հիմնադիր որոշ անդամների կողմից: Բուխարեստյան հանդիպումն այդ արգելամիջոցների բացառման խնդրում հավանական է իր դրական ազդեցությունն ունենա:

ԱՆՈՒՇ ԳԱԼՍՏՅԱՆ

ԵՐԵՎԱՆ

Սկսվում են շինարարական աշխատանքները ՌԴ դեսպանության շենքում

Մոսկվայի «Մոսսիբ» միջազգային շինարարական-արդյունաբերական ընկերությունը հաղթող է ճանաչվել Երեւանում Ռուսաստանի Դաշնության շենքերի ու շինությունների համալիրի շինարարության ու վերակառուցման մրցույթում: Ինչպես հայտնի է, ՌԴ-ն 8 մլն. ամերիկյան դոլարով գնել է Գրիգոր Լուսավորչի 13 ա հասցեում գտնվող կառավարման համակարգերի գիտահետազոտական ինստիտուտի 9 հարկանի բետոնակառույց շենքը, որն ունի 11 հազար քմ ընդհանուր մակերես: Դա ամրագրված էր միջկառավարական համաձայնագրում, որը ստորագրվել է 1993 թվականի ապրիլին: Ինչպես հայտնեց Հայաստանում ՌԴ դեսպանության դեսպանորդ-խորհրդական Վլադիմիր Ստարիկովը, անցյալ տարի դեսպանության հայտարարած մրցույթին մասնակցեցին 9 շինարարական կազմակերպություններ, որոնցից մեկը Մոսկվայից էր: Հենց այդ վերջինն էլ շահեց տենդերը: Դեսպանությունն արդեն ստորագրել է պայմանագիրը «Մոսսիբի» հետ իբրեւ կապալառու, իսկ ենթակապալառուները

կլինեն հայաստանյան շինարարական կազմակերպությունները: Ի դեպ, նշեց դիվանագետը, հենց այդ էլ նախատեսված էր միջկառավարական համաձայնագրով, որում կողմերը, մասնավորապես, պայմանավորվել էին, որ աշխատանքները կկատարվեն Հայաստանի նախագծային ու շինարարական հիմնարկությունների հետ համատեղ: Ճարտարապետական ու հեղինակային վերահսկողությունը կիրականացնի «Երեւաննախագիծ» ինստիտուտը:

Վ. Ստարիկովի խոսքերով, դեսպանատան շենքի շինարարական աշխատանքները կսկսվեն մայիսի 1-ից: Պլանավորվում է ավարտել դրանք երկու տարիների ընթացքում: Դա կլինի, ծառայողական ու բնակելի մասեր միավորող մի համալիր: Այստեղ կտեղավորվեն դեսպանությունը, առեւտրական ներկայացուցչությունը, ներկայացուցչական սրահները, մի դահլիճ, այլ սրահներ արարողակարգային միջոցառումների անցկացման համար, հայտնեց դիվանագետը:

ՏԻԳՐԱՆ ԼԻԼՅԱՆ

ՔԱՂԽՈՐՀՈՒՐԴ

Նստաշրջանը սկսեց աշխատանքը եւ միայն...

Երեկ վերջապես սկսեց աշխատանքը Երաղխորհրդի առաջին գումարման 8-րդ նստաշրջանը, որը տարբերաբար հետաձգվում էր քվորումի բացակայության եւ այլ պատճառներով: Մինչդեռ անհետաձգելի են այն բազմաթիվ հարցերը, որոնք մտցված լինելով նստաշրջանի օրակարգ, վաղուց ի վեր սպասում են իրենց հաստատմանն ու լուծմանը: Շնորհիվ «տարված լուրջ կազմակերպչական աշխատանքների», հնարավոր եղավ ապահովել քվորումը... սոսկ մեկ ու կես ժամով: Նախկինի համեմատ դա գուցե նվաճում է, սակայն քաղաքային խորհրդի պատգամավորների մեծամասնության անտարբեր մոտեցումը իրենց իսկ պարտականություններին ակամա առիթ է տալիս անգամ անզգույշ ենթադրությունների:

Նստաշրջանը շուրջ երկու ժամվա ընթացքում ի զորու եղավ հաստատել օրակարգային հարցերի հերթականությունը (մայրաքաղաքի զինանշանի, կարգավիճակի, 1995-ի սոցիալ-տնտեսական զարգացման եւ բյուջեի, 1994-ին կատարված աշխատանքների մասին Քաղխորհրդի գործկոմի հաշվետվության, կադրային քաղաքականության, ապօրինի շինությունների մասին եւ «այլ» հարցեր), ինչպես նաեւ ավարտել Երեւանի զինանշանի վերաբերյալ քննարկումները: Զինանշանի վերջնական տարբերակը ոչ ընդունվեց եւ ոչ էլ մերժվեց ճիշտ նույն քվորումի բացակայության պատճառով: (Դահլիճում քվեարկության պահին ներկա էր ընդամենը 69 պատգամավոր, մինչդեռ քվորումի ապահովման համար անհրաժեշտ է առնվազն 89 ձայն):

Հայտարարված ընդմիջումից հետո, երբ ակնկալվում էր կարծիքների բուռն փոխանակում նստաշրջանի օրակարգի երկրորդ հարցի շուրջ (մայրաքաղաքի կարգավիճակի վերաբերյալ), պարզվեց, որ մնացած պատգամավորների թիվը ընդհանրապես անհնար է դարձնում շարունակել քննարկումները: Նստաշրջանը կփորձի շարունակել աշխատանքը ապրիլի 25-ին:

ԱՐԻՍ ՂԱԶԻՆՅԱՆ

■ *ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարության ապրիլի 8-ի օպերատիվ տվյալներով ավարտված է 17353 հա խաղողի, 30600 հա պտղատու այգիների էտի աշխատանքները: Ավելի քան 10000 հեկտարի վրա կատարվել է գարնանացան հացահատիկային մշակաբույսերի ցանք: Արարատյան դաշտում կարտոֆիլի տնկումներ են կատարվել 2180 հա վրա:* ԱԳՐՈՊՐԵՍ

ՀԱՆՐԱՀԱՎԱՔ

Չորեքշաբթի օրը, ապրիլի 19-ին ժ. 16.00-ին Ազգային ժողովրդավարական միությունը (ԱԺՄ) հրավիրում է Ազատության հրապարակ հանրահավաքի, որին մասնակցում են ԱԺՄ վարչության անդամներ Վազգեն Մանուկյանը, Դավիթ Վարդանյանը, Արշակ Սադոյանը, Շավարշ Քոչարյանը, Սեյրան Ավագյանը, Սեմյոն Բաղդասարյանը, Լյուդվիգ Խաչատրյանը եւ Աշոտ Մանուչարյանը:

ԱԺՄ վարչություն

ՌԱՄԿԱՎԱՐ ԱԶԱՏԱԿԱՆ ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակութեան 6 տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ
Երեւան 375010, Հանրապետութեան 47
ֆաքս 562941, AT&T (7-8852) 151065
e-mail INTERNET: azg2@arminco.com
Գլխաւոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Տնօրէն
ՍԱՐԳԻՍ ՍԱՐԳՍԵԱՆ / 562863
A STYLE համակարգչային ծառայութիւն / 581841
Ոճը եւ տառաձեւերը ՊՕՂՈՍ ՊԱԼԼԱՔԵԱՆԻ
Apple Macintosh համակարգչային շարուածք «Ազգ» թերթի
LIBERAL DEMOCRATIC NEWSPAPER
Editor
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

ՇՐՋԱՆ ԱՌԺ

ԲԱՔՈՒ-ԱՆԿԱՐԱ

Կրքերի բորբոքում նավթի եւ Չիլլերի կարճատեւ այցի շուրջ

Ըստ երեւույթին, Թուրքիայի վարչապետ Թանսու Չիլլերի ապրիլի 12-ին Բաքու կատարած երկժամյա այցը (այնքան կարճատեւ էր, որ լրատվական միջոցները չհասցրեցին նույնիսկ ինչպես հարկն է լուսաբանել այն) դժգոհություն է պատճառել թե Ալիեւին, եւ թե ընդդիմությանը: Ալիեւի նախագահության շրջանում դա փաստորեն բարձր մակարդակի առաջին այցն էր Անկարայից Բաքու եւ, բնականաբար, Հեյդար Ալիեւը իրավունք ուներ շեն ընդունելություն կազմակերպել բարձրաստիճան հյուրի պատվին եւ, գործի դնելով քաղաքական մեքենան, ցուցադրեր թուրք-ադրբեջանական համերաշխության եւս մի դրվագ: Սակայն Թուրքիայի շիկահեր վարչապետը հուսախաբ արեց Ալիեւին: Վերջինս Անկարայում Ադրբեջանի դեսպան Մեհմեդ Նեւրուզօղլուի միջոցով Չիլլերին հղած ուղերձում (տես «Հյուրրիյեթ», 12 ապրիլի) գրել էր. «Վարչապետի պաշտոնում ձեր գտնվելու մեկուկես տարվա ընթացքում առաջին անգամ եք ժամանում իմ երկիր: Ինձ հայտնեցին, որ գալիս եք միայն նավթի պայմանագիրն ստորագրելու եւ մի քանի ժամից վերադառնալու եք: Գոնե մնայիք ընթրիքի ...»: Սակայն Չիլլերն անհողդողդ էր, այցն իրոք սահմանափակվեց «մի քանի ժամով»:

Հայտնի է, որ դեսպանական հեղաշրջման կազմակերպիչներից Ջավադովի (որը հայտնի էր իր նկրտվածությամբ համաթրքական գաղափարներին) սպանությունից եւ ընդդիմության դեմ ծավալված պատժիչ գործողություններից հետո որոշակի լարվածություն էր առաջացել Անկարա-Բաքու հարաբերություններում: Ըստ թուրք դիտորդների, Չիլլերն իր կարճատեւ այցով նպատակ էր հետապնդում ցուցադրել, որ Անկարան շարունակում է աջակցել Ալիեւին:

Նույն օրը Բաքվում ստորագրվեց մի համաձայնագիր, որը միջազգային կոնսորցիումում Թուրքիայի մասնաբաժինը 1,75 տոկոսից բարձրացրեց մինչեւ 6,75 տոկոս: Այնուհետեւ Չիլլերն ու Ալիեւը առանձնազրույց ունեցան փակ դռների ետեւում: Ըստ Բաքվի պաշտոնական շրջանակներից ստացված տեղեկատվության, խոսակցության հիմնական նյութը եղել է Ղարաբաղի խնդիրը եւ խաղաղարար առաքելությանը Թուրքիայի մասնակցության հարցը:

Վերջին շրջանում նկատելիորեն աշխուժացել էին Բաքու-Թեհրան հարաբերությունները, ինչը արտահայտվեց Ադրբեջանի կողմից նավթի կոնսորցիումում Իրանին 5 տոկոս մասնաբաժին հանելու պարագայում: Իսկ դա, ինչպես նշում է «Հյուրրիյեթը», առիթ տվեց ԱՄՆ-ին կոշտացնել իր կեցվածքը Բաքվի հանդեպ՝ ավելացնելով Ղարաբաղի հայերին բողոքելու շանսերը: Հանդիպման ընթացքում Ալիեւը իր տեսակետն է հայտնել այս կապակցությամբ, խնդրելով Չիլլերին այն ներկայացնել ԱՄՆ նախագահ Քլինթոնին:

Չիլլերի այցից հիասթափվել էր նաեւ ադրբեջանական ընդդիմությունը, որը պատրաստվում էր խնդրել Անկարային պաշտպանել այն Ալիեւի հալածանքներից: Սակայն սպասելիքները չարդարացան, քանի որ բարձրաստիճան հյուրը իրոք ժամանակ (թե ցանկություն) չուներ լսելու ընդդիմության տրտունջները: Իսկ դժգոհության առանցքը կազմում են Ադրբեջանում ժողովրդավարության բացակայության վերաբերյալ բողոքները: «Մենք ողջունում ենք Թանսու խանումի այցը, այս կապակցությամբ ասել է Մուսավաթ կուսակցության լիդեր, խորհրդարանի նախկին խոսնակ Իսա Ղամբարովը, դժբախտաբար նա ժամանակ չգտավ մեզ տրամադրելու: Հուսով ենք, որ Թուրքիայի եւ Ադրբեջանի միջեւ առաջացած հակասությունները կվերանան»:

Այժմ անդրադառնանք նավթի պատմության մասին: Հայտնի է, որ նախապես միջազգային կոնսորցիումում Թուրքիային հատկացված մասնաբաժինը կազմում էր ընդամենը 1,75 տոկոս: Այն բանից հետո, երբ Ալիեւը 5 տոկոսանոց մասնաբաժին հանեց Իրանին, Թուրքիան վրդովվածի կեցվածք ընդունեց եւ պահանջեց ավելացնել իր մասնաբաժինը: Բանակցությունները դեռ ընթացքի մեջ էին, երբ Չիլլերը հանկարծակի հայտարարեց, որ Ադրբեջանն իր երկրի մասնաբաժինը կավելացնի 5 տոկոսով: Հետեւեց Թուրքիայի էներգետիկայի նախարար Վեյսել Աթասոյի շտապ այցը Բաքու համապատասխան համաձայնագիր ստորագրելու նպատակով, բայց նա վերադարձավ ձեռնունայն: Գործի լծվեց թուրքական քաղաքականության «ծանր հրետանին»՝ Դեմիրել-Չիլլեր զույգը: Ուշ ժամանակ անց ֆինանսական դժվարությունները ստիպեցին Բաքվին վաճառքի հանել իր 20 տոկոսանոց մասնաբաժնի կեսը, որին հավակնում էր ամերիկյան «Էքսոն» ընկերությունը: Հենց այդ 10 տոկոսի կեսն էլ Ալիեւի որոշմամբ բաժին հասավ Թուրքիային:

Այդ ընթացքում կարեւոր դեպքեր տեղի ունեցան իրանյան ճակատում: Իբր տեղի տալով ԱՄՆ-ի ճնշմանը, Բաքուն միակողմանիորեն չեղյալ հայտարարեց Թեհրանին 5 տոկոս մասնաբաժին հատկացնելու վերաբերյալ երկկողմ համաձայնագիրը: Պարզ է, որ պաշտոնական Թեհրանը չէր կարող անտարբեր անցնել այս փաստի կողքից: Մեկնաբանելով Բաքվի այս որոշումը, Իրանի արտգործնախարար Ալի Աքբար Վելայաթին ասաց. «Միակողմանիորեն չեղյալ հայտարարելով Բաքվի եւ Թեհրանի միջեւ կայացած համաձայնությունը, Ադրբեջանը հավատարիմ չմնաց իր տված խոստմանը: Հեռանկարային առումով այդ քայլը Բաքվին օգուտ չի բերելու»: Այս խոսքերը Թուրքիայում գնահատվեցին որպես անուղղակի սպառնալիք («Հյուրրիյեթ», 11 ապրիլ):

Հիշեցնենք, որ Բաքուն իր մասնաբաժնի մեկ չորրորդը առաջարկել էր Թեհրանին, փոխարենը ֆինանսական օժանդակություն ակնկալելով թե նավթի համաձայնագրի, թե Նախիջեւանում իրականացվելիք էներգետիկական ծրագրի համար: Դեպքերի նման զարգացման պատասխանատվությունը, ըստ Իրանում անգլերեն լույս տեսնող Iran News թերթի, ընկնում է Վաշինգտոնի վրա: «Ազերիները, գրում էր թերթը, Վաշինգտոնի հետ բանակցությունների ընթացքում նստեցին հանուն դոլարների: Կոնսորցիումին անդամակցող նավթային ընկերությունները նախօրոք [illegible] խոշոր գումարի կաշառքներ փոխանցեցին Ադրբեջանի կառավարության անդամների եւ նավթի գծով պատասխանատու պաշտոնյաների շվեյցարական բանկերում բացված հաշիվներին» («Հյուրրիյեթ», 11 ապրիլ):

ԱՄՆ-ը իրոք գնալով սեղմում է պատժամիջոցների օղակը Թեհրանի շուրջ, պատճառաբանելով դա այդ երկրի ակտիվ սպառազինվելով եւ տարածաշրջանի իսլամական ահաբեկչական կազմակերպություններին տված աջակցությամբ: Բոլորին հայտնի է Իրանին միջուկային տեխնոլոգիա վաճառելու ուղղությամբ Մոսկվայի եւ Վաշինգտոնի միջեւ ծագած սուր վիճաբանությունը:

Սակայն սխալ կլիներ Բաքվի միակողմանի որոշումը բացատրել միայն ամերիկյան ճնշմամբ: Հասկանալի է, նավթի հարցում պաշտոնական Բաքուն առաջնությունը միշտ էլ տվել է Վաշինգտոն-Անկարա ալյանսին ակնկալելով ինչպես տնտեսական, այնպես էլ քաղաքական դիվիդենդներ: Խուսափելով իր նախորդի ընդգծված քաղաքականությունից, Ալիեւը մերթ ընդ մերթ ռեւերանսներ է անում նաեւ Մոսկվայի եւ Թեհրանի կողմը, քաջ գիտակցելով, որ իր երկրի անկախ կամ կիսանկախ գոյության երաշխիքը կախված է Մոսկվայի (մասամբ նաեւ Թեհրանի) հետ հարաբերությունների բնույթից: Ինչ որ տեղ կարելի է ենթադրել, որ Իրանի հետ մերձեցման փորձը Բաքվի պատասխանն էր Անկարայի եւ Երեւանի միջեւ հարաբերությունների կարգավորման միտումին: Փաստորեն Անկարան հայկական գործոնը օգտագործեց Ալիեւին ծնկի բերելու եւ ադրբեջանական նավթի իր մասնաբաժինն ավելացնելու համար:

Ուշագրավ նորություն է նաեւ այն, որ վերջերս Անկարան պաշտոնապես հրաժարվել է պայքարը նավթամուղի ուղեգծի ռուսաստանյան տարբերակի դեմ: Ըստ երեւույթին այս հարցում Մոսկվայի եւ Անկարայի միջեւ կայացել է փոխադարձ զիջումների վրա խարսխվող համաձայնություն, քանի որ թուրքական կողմն սկսել է շահարկել «զույգ նավթամուղերի» տարբերակը: «Մեր նախագիծը Նովոռոսիյսկի այլընտրանքը չէ, այլ միայն լրացնում է նրան, հայտարարել է Ռոյթեր գործակալությանը տված հարցազրույցում թուրքական BOTAS ընկերության գլխավոր տնօրեն Հայրեդդին Ուզունը: Տարեկան նախատեսվում է փոխադրել 20 միլիոն տոննա ղազախական եւ 25 միլիոն տոննա ադրբեջանական նավթ: Մնացածը կարող է փոխադրվել Նովոռոսիյսկի վրայով»: Ըստ Ուզունի, Թուրքիան ծրագրում է նավթամուղն անցկացնել կամ Վրաստանով, կամ Հայաստան-Նախիջեւան-Թուրքիա ուղեգծով:

Հետաքրքիրն այն է, որ ինչպես վերջին հարցազրույցներում նշել է Հայաստանի նախագահի գլխավոր խորհրդական Ժիրայր Լիպարիտյանը, նավթամուղի հարցում Հայաստանը դեռ ոչ ոքից պաշտոնական առաջարկ չի ստացել: Մյուս կողմից հայտնի է, որ Վրաստանի իշխանությունները ակտիվ ջանքեր են գործադրում նավթամուղն իրենց տարածքով անցկացնելու համար եւ Շեւարդնաձեի մակարդակով քաղաքական աշխատանք են տանում վրացական տարբերակի օգտին: Մի խոսքով, նավթի շուրջ կրքերը գնալով բորբոքվում են:

ՄՈՒՐԱԴ ԲՈՋՈԼՅԱՆ

ԻՐԱՆ

Ռաֆսանջանին Հնդկաստանում

Ապրիլի 17-ին եռօրյա պաշտոնական այցով Հնդկաստան մեկնեց Իրանի Իսլամական Հանրապետության նախագահ Ռաֆսանջանիի գլխավորած շուրջ 100 հոգուց բաղկացած ներկայացուցչական պատվիրակությունը: Այցի ընթացքում, ինչպես տեղեկացնում են Իրանի զանգվածային լրատվական միջոցները, երկկողմ տնտեսական եւ քաղաքական բնույթի հարցերից զատ, կքննարկվեն Աֆղանստանի, Քաշմիրի եւ Պակիստանի միջուկային ծրագրերի մասին խնդիրները:

Հնդկաստանը ցանկություն ունի Իրանի տարածքն օգտագործել որպես կամուրջ միջինասիական եւ կովկասյան հանրապետությունների հետ առեւտրական կապերը զարգացնելու համար:

1979 թվականի Իսլամական հեղափոխության հաղթանակից ի վեր, նախագահի մակարդակով առաջին այցն է իրականացվում: 1993 թ. Հնդկաստանի վարչապետ Նարասիմհա Ռաոյի Իրան կատարած այցից հետո նախատեսվում էր, որ 1994 թվականին Ռաֆսանջանին կկատարի պատասխան այցը, սակայն անցյալ տարվա ընթացքում Հնդկաստանում տարածված ժանտախտի պատճառով այցը հետաձգվեց:

Նարասիմհա Ռաոն անտեսելով դիվանագիտության մեջ ընդունված արարողակարգային նրբությունները, Ռաֆսանջանիին իր բնակատեղիում ողջունելու փոխարեն գերադասեց Իրանի նախագահին դիմավորել Նոր Դելիի օդակայանում:

Եռօրյա այցի ընթացքում նախագահ Ռաֆսանջանին մասնակցել է Հնդկաստան-Իրան բարեկամության միության պաշտոնական բացման արարողությանը, ելույթ է ունեցել Հնդկաստանի խորհրդարանում եւ մասնակցել իսլամական ուսումնասիրությունների խորհրդաժողովին Հնդկաստանի Լաքնո քաղաքում:

Իրանն ու Հնդկաստանը մտադիր են զարգացնել քաղաքական եւ տնտեսական հարաբերությունները: Ակնկալվում է, որ այցի ընթացքում կստորագրվեն նախկին պայմանավորվածությունները ամրագրող մի շարք համաձայնագրեր հաղորդակցական ուղիների վերաբերյալ:

Դեռեւս 1993 թվականին Հնդկաստանի վարչապետի Իրան կատարած այցի ժամանակ պայմանավորվածություն է ձեռք բերվել Իրանի հաղորդակցական ուղիներն ու նավահանգիստները միջինասիական հանրապետությունների հետ առեւտրական կապեր հաստատելու նպատակով բացել Հնդկաստանի առջեւ: Այդ համաձայնությունը Հնդկաստանին թույլ է տալիս, շրջանցելով Պակիստանն ու Աֆղանստանը, իր ապրանքները տեղափոխել Միջին Ասիա: Իրանն ու Հնդկաստանը նաեւ համաձայնության են եկել գազամուղ անցկացնելու վերաբերյալ: Այդ նպատակով արդեն սկսվել են նախագծային աշխատանքները:

Հնդկաստանն ակնկալում է, որ Իրանի հետ սերտ ու ջերմ հարաբերություններ հաստատելով, Պակիստանի դեմ հակակշիռ կստեղծի: Նշենք, որ անցյալ տարի Իրանը կարողացավ ստիպել Պակիստանին հրաժարվել Քաշմիրի մահմեդականների իրավունքների ոտնահարման մեղադրանքով Հնդկաստանը դատապարտելու վերաբերյալ ՄԱԿ-ի կողմից հատուկ կոնֆերանս գումարելու մտադրությունից:

Այսօր Իրանի պատվիրակությունը Հնդկաստանից կմեկնի Վրաստան:

Գ. Ա.

ՀԱՄԱՌՈՏ

Ադրբեջան-Վրաստան գործակցություն անվտանգության բնագավառում

ԲԱՔՈՒ, 18 ԱՊՐԻԼ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Այստեղ Ադրբեջանի ու Վրաստանի ազգային անվտանգության նախարարներ Նամիկ Աբասովը եւ Իգոր Գեորգաձեն համաձայնագիր ստորագրեցին այդ նախարարությունների գործակցության մասին: Նախատեսվում է համագործակցություն միջազգային ահաբեկչության, թմրաբիզնեսի եւ կազմակերպված հանցագործությունների դեմ մղվող պայքարում: Համաձայնագրի ստորագրումից հետո Ադրբեջանի նախագահ Հեյդար Ալիեւը ընդունեց Իգոր Գեորգաձեին: Զրույցի ընթացքում քննարկվեցին երկու երկրների հատուկ ծառայությունների գործակցության հարցեր:

Դուդաեւ. Խաղաղ լուծման շատ քիչ հնարավորություն է մնացել

ՊՐԱՀԱ, 18 ԱՊՐԻԼ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: «Ազատություն» ռադիոկայանի հաղորդման համաձայն, Չեչնիայում ԵԱՀԿ հատուկ դեսպանորդ Իշտվան Գյարմատին Գրոզնի ժամանելուց հետո դատապարտել է ռուս զինծառայողների կողմից Սամաշկի գյուղի բնակիչների զանգվածային սպանությունները, ասելով, որ խաղաղ բնակիչների սպանությունը չի կարող արդարացվել ռազմական կամ քաղաքական պատճառներով: Իր հերթին Ջոհար Դուդաեւը հայտարարել է, թե Չեչնիայում գրեթե ամեն ինչ ավերված է, եւ չեչենները այլեւս չեն կարող հանդուրժել «ճագարների վիճակը»: Դուդաեւն ընդգծել է, որ հակամարտության խաղաղ լուծման շատ քիչ հնարավորություն է մնացել: Գրոզնիում ԵԱՀԿ ներկայացուցչության ուշադրության կենտրոնում կլինի Չեչնիայում մարդու իրավունքների պաշտպանության հարցը:

Իրանը վճարում է Ուկրաինայի պարտքը Թուրքմենստանին

Ուկրաինան, Թուրքմենստանը եւ Իրանը կնքեցին համաձայնագիր, որի գլխավոր կետը վերաբերում է թուրքմենական գազի դիմաց Ուկրաինայի ունեցած պարտքերին: Իրանը պարտավորություն ստանձնեց վճարել այդ պարտքերը, փոխարենը Ուկրաինայից ստանալով տարբեր ապրանքներ եւ առեւտրական ծառայություններ:

ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ

Միասնական տնտեսական տարածքին այլընտրանք չկա

Տնտեսական բարեփոխումը Ռուսաստանում, որն սկսվել է երեք տարուց փոքր ինչ ավելի առաջ, անխուսափելի էր: Սակայն այն ընթացել է «այն տիպի ծախսերով եւ օգտակար գործողության նվազագույն գործակցով, որ նույնիսկ պրոֆեսիոնալ տնտեսագետները երբեմն մեր կյանքում դրական տեղաշարժեր չեն նկատում»: Ապրիլի 17-ի Բիզնես ՏԱՍՍ-ին տված հարցազրույցի ժամանակ տնտեսական բարեփոխումների ընթացքին այս գնահատականն է տվել ռուսաստանցի հայտնի տնտեսագետ Նիկոլայ Շմելյովը:

Բարեփոխումներն իրականացնելիս նա խոշոր սխալների թվին է դասել նրա նախաձեռնողների ընտրած «ոչ լրիվ ցնցաբուժման գազանային տարբերակը»:

Նիկոլայ Շմելյովը հանդես է եկել ֆոնդային շուկայի զարգացման, ոսկե չերվոնեցի թողարկման կամ հետագայում ռուբլու հաստատուն փոխարժեքի սահմանման, գնաճի դեմ պայքարի ուժեղացման օգտին: Անհրաժեշտ է զարգացնել մասնավոր ձեռնարկչությունը, առանց որի շուկան այլանդակ կմնա:

Շմելյովի կարծիքով, նախկին ԽՍՀՄ-ում միասնական տնտեսական տարածքի հաստատման կուրսն այլընտրանք չունի:

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ

■ *Գործազուրկների թիվը Ռուսաստանում 1995 թվականին կարող է կազմել 5,2-5,5 միլիոն մարդ: Այս տվյալներն է ստացել Բիզնես-ՏԱՍՍ-ը ապրիլի 18-ին Դաշնության աշխատանքի վերլուծական կենտրոնում: Գրանցված գործազուրկների թիվը գերազանցել է 3,5 միլիոնը եւ կազմում է 4-4,2 տոկոս երկրի աշխատունակ բնակչության ընդհանուր թվի: 1994 թվականին այդ ցուցանիշը հավասար է եղել 1,9 տոկոսի:* ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

ազգայից

ՌԱԿ

Տեղական ինքնակառավարման մասին Հայաստանի Ռամկավար ազատական կուսակցության համադրույթները

1. Պետության կառավարման խորհրդային եղանակը հիմնովին բացառում էր տեղական ինքնակառավարումը: Հայաստանում գյուղական, ավանային եւ քաղաքային խորհուրդները համարվում էին պետական իշխանության մեկ միասնական համակարգի ստորին օղակներ եւ չլինելին իրենց ամբողջ գործունեությամբ, ենթարկվում էին վերադաս խորհուրդներին:

Այդ համակարգում պետության մարմիններն ընդօրինակում էին կառավարող կուսակցության մարմինների կառուցվածքը եւ սոսկ գործիք էին վերջիններիս որոշումների իրականացման համար: Այսպիսով, պետական ամբողջատիրության հիմքում ընկած էր համայնավար կուսակցության ամբողջատիրությունը, որն անքակտելի հոդակապված եւ ամրագրված էր ԽՍՀՄ, միութենական եւ ինքնավար հանրապետությունների սահմանադրություններում:

2. Իրավական պետության ժողովրդավարությունը պետք է կառուցվի պետական կառավարման եւ տեղական ինքնակառավարման հիմնասյուների վրա: Առաջինն ընդգրկում է պետության, որպես ամբողջության, կառավարման համակարգը, եւ իրականացվում է պետական իշխանության մարմինների միջոցով, երկրորդը՝ բնակավայրերի, գյուղերի, քաղաքների եւ վարչատարածքային միավորների՝ շրջանների ինքնակառավարումը, եւ իրականացվում է դրանց ինքնակառավարման մարմինների միջոցով: Երկու համակարգերն էլ կոչված են ծառայելու ժողովրդին պատկանող իշխանությանը:

3. Մարդու քաղաքական-իրավական կարգավիճակն ունի երկու բաղադրամաս. նրա քաղաքացի լինելու պարագան եւ բնակիչ լինելու հանգամանքը: Մարդ-քաղաքացին, ընտրելով պետական իշխանության մարմիններ կամ ընտրվելով այդ մարմիններում, դրանց միջոցով մասնակցում է պետության կառավարմանը: Նույն քաղաքացին, լինելով որեւէ գյուղի, քաղաքի, շրջանի բնակիչ, իրավազոր է նույն կարգով մասնակցելու իր բնակավայրի կամ վարչատարածքային միավորի կառավարմանը:

4. Ելնելով վերը նշված իրողություններից, Հայաստանի Ռամկավար ազատական կուսակցությունը տեղական ինքնակառավարման մարմինների համակարգի կազմավորումը համարում է ժողովրդավարական ազգային պետականության կայացման կարեւորագույն հանգրվաններից մեկը եւ կարեւորում է ՀՀ Սահմանադրությունում այդ համակարգի հիմունքների ամրագրումը: Կուսակցության համոզմամբ, առանց նման համակարգի ստեղծման, միշտ էլ առկա է մի նոր պետական սակ նախկին ամբողջատիրական կարգերը վերականգնելու իրական վտանգը: Հետեւաբար առաջնահերթ խնդիր է այն գաղափարի սահմանադրական ամրագրումը, համաձայն որի, Հայաստանի Հանրապետությունում, բացի պետական իշխանության մարմիններից, պետք է կազմավորվի տեղական ինքնակառավարման ընտրովի ներկայացուցչական եւ գործադիր մարմինների համակարգ, որն իրավասու է ինքնուրույն լուծել տեղական նշանակության բոլոր հարցերը, իհարկե, համապետական շահերի հաշվառմամբ:

5. Տեղական ինքնակառավարման մարմինների կազմավորումը պետք է սկսվի դրանց կազմավորման կարգի, կառուցվածքի, լիազորությունների եւ գործունեության սահմանադրական հիմունքների ամրագրումից, որոնք կկանխորոշվեն այս ոլորտում ընդունվելիք օրենսդրության բովանդակությունը: Այդ խնդիրը լուծելիս ՀՌԱԿ-ը հանգամանորեն հաշվի է առել ներկայումս գործող տեղական խորհուրդների եւ նրանց գործադիր մարմինների համակարգում տեղ գտած հիմնական թերությունները եւ բացերը՝ մեծաթիվ կազմը, գործադիր մարմինների կազմավորվելը խորհուրդները, թե մեկի եւ թե մյուսի լիազորությունների անկատար, հաճախ էլ անորոշ բնույթը եւ այլն:

6. ՀՌԱԿ-ի պատկերացմամբ տեղական ինքնակառավարման թե ներկայացուցչական մարմինների՝ գյուղերի, քաղաքների եւ շրջանների ժողովները կամ ավագանին, եւ թե գործադիր մարմինների՝ գյուղապետերը, քաղաքապետերը եւ շրջանների ղեկավարները պետք է անմիջականորեն ընտրվեն տվյալ բնակավայրի կամ շրջանի բնակչության կողմից: Ներկայացուցչական մարմինների անդամների թիվը չպետք է անցնի մեկ երկու տասնյակից, որպեսզի դրանք չլինեն տեղական խոսնակներ եւ ի վիճակի լինեն գործնական վերահսկողություն իրականացնել գյուղապետերի, քաղաքապետերի կամ շրջանների ղեկավարների գործունեության նկատմամբ:

Մյուս կողմից, գյուղապետերը, քաղաքապետերը եւ շրջանների ղեկավարները պետք է ազատ լինեն ներկայացուցչական մարմինների անհարկի միջամտություններից եւ խնամակալությունից, իրավունք ունենան սեփական հայեցողությամբ կազմավորել իրենց աշխատակազմը եւ ինքնուրույն իրականացնել իրենց պատկանող լիազորությունները: Ներկայացուցչական մարմիններին պետք է իրավունք վերապահվի օրենքով նախատեսված դեպքերում եւ իրենց անդամների ընդհանուր թվի ձայների առնվազն երկու երրորդով ընդունված որոշմամբ պաշտոնանկ անել գյուղապետին, քաղաքապետին կամ շրջանի ղեկավարին եւ նշանակել արտահերթ ընտրություններ:

7. Անհրաժեշտ է նաեւ սահմանել, որ գյուղերի, քաղաքների եւ շրջանների բյուջեները կազմավորվում են օրենքով սահմանված տեղական հարկերից, տուրքերից եւ այլ վճարումներից, ինչպես նաեւ պետական բյուջեից կատարվող հատկացումներից: Տեղական բյուջեները գյուղապետի, քաղաքապետի կամ շրջանի ղեկավարի ներկայացմամբ հաստատում են ներկայացուցչական մարմինները, որոնք վերահսկում են դրանց իրագործումը:

8. Կարեւոր խնդիր է սեփականության այնպիսի ձեւի սահմանադրական ճանաչումը եւ հաստատագրումը, ինչպիսին քաղաքներին, գյուղերին եւ շրջաններին պատկանող մունիցիպալ սեփականությունն է: Սահմանադրությունը պետք է երաշխավորի այդ սեփականությունը հնարավոր ոտնձգություններից: Մասնավորապես, անհրաժեշտ է սահմանել, որ մունիցիպալ սեփականությունը կարող է օտարվել համայնքական կարիքների բավարարման համար միայն նախնական եւ համարժեք փոխհատուցման պայմանով: Սեփականության մասին ՀՀ օրենքում այս խնդիրները բավարար չափով լուծված չեն:

9. Սկզբունքային խնդիր է նաեւ օրգանական կապի հաստատումը մեկ կողմից պետական իշխանության եւ կառավարման համապետական եւ մյուս կողմից տեղական ինքնակառավարման մարմինների միջեւ, եւ համապետական շահերի գերադասությունը տեղերում ապահովելը: Այդ խնդրի լուծման համար միայն կարելի է Ազգային ժողովին եւ կառավարությանը լիազորել օրենքով նախատեսված դեպքերում արձակել տեղական ներկայացուցչական մարմինը կամ պաշտոնանկ անել գյուղապետին, քաղաքապետին կամ շրջանի ղեկավարին եւ նշանակել արտահերթ ընտրություններ:

10. ՀՌԱԿ-ի պատկերացմամբ տեղական ինքնակառավարման համակարգի կազմավորման հիմնահարցն ունի ոչ միայն քաղաքական, այլեւ տնտեսական, ընկերային եւ իրավական հարաբերություններ (ասպեկտներ): Այն, մասնավորապես, սերտորեն առնչվում է հանրապետության վարչատարածքային կառուցվածքի կատարելագործման խնդրի հետ: Պատահական չէ, որ մոտ 30 հազար քմ տարածք ունեցող հանրապետությունում շուրջ 40 շրջանների գոյությունը խոչընդոտում է տեղական կառավարման արդյունավետության բարձրացմանը եւ երկրի ամբողջ տարածքում մեկ միասնական տնտեսական եւ սոցիալական քաղաքականության իրականացմանը, երբ դա կատարվում է տեղական խորհրդային մարմինների միջոցով, խորհրդային իշխանությանը բնորոշ ամբողջատիրական մեթոդներով: Հետեւաբար, այդ խոչընդոտի վերացման ճշմարիտ ճանապարհը տեղական ինքնակառավարման մարմինների ժողովրդավարական համակարգի ստեղծումն է եւ ոչ թե սոցիալ-տնտեսական բավարար հիմնավորումից զուրկ տարածքային վերակառուցումներ կատարելը:

ՀՌԱԿ-ի համոզմամբ հանրապետության վարչատարածքային կառուցվածքի վերափոխումները պետք է կատարվեն ավելի ուշ ժամանակահատվածում, երբ վերջնականապես լուծված կլինեն եղած վարչատարածքային միավորներում ժողովրդավարական ինքնակառավարման մարմինների համակարգի կազմավորման հետ կապված հիմնահարցերը: Ընդսմին, նման վերափոխումները պետք է իրականացվեն պատշաճ որակավորում ունեցող մասնագետներից կազմված պետական հանձնաժողովի կողմից մշակված խորը եւ բազմակողմանի հանձնարարականների հիման վրա, որը հնարավորություն կընձեռի նման վերակառուցումներ կատարել նվազագույն ծախսերով եւ առանց էական կորուստների: Ցանկալի է նաեւ, որ հանրապետության ապագա վարչատարածքային կառուցվածքի գիտականորեն հիմնավորված նմուշը (մոդելը) դառնա հասարակական լայն քննարկման առարկա եւ, մասնավորապես, հաշվի առնվեն առանձին մարզերի, բնակիչների կարծիքները եւ առաջարկները: Ինչպես ամենուր, այնպես էլ այս ոլորտում, ժողովրդավարությունը պետք է հաստատվի ժողովրդավարական մեթոդներով եւ եղանակներով:

Այլ պայմաններում, տեղական ինքնակառավարման մարմինների համակարգի կազմավորման հիմնահարցի զուգորդումը հանրապետության վարչատարածքային կառուցվածքի հետ, ինչպես ասում են մեկ հասցեով, «ընթացքից» կատարվելիք վերաձեւումների հետ կարող է մեծապես վնասել թե այդ համակարգի ստեղծմանը, եւ թե տարածքային վերակառուցումների խելամիտ իրականացմանը: ՀՌԱԿ-ը նման ծրագրերի հեղինակներին կոչ է անում իրապաշտությունը չափորոշել պատասխանատվության հետ:

ԵՂԵՌՆ-80

Հայոց ցեղասպանության թանգարանը հուշահամալիրի հարեւանությամբ

Հանրապետության կառավարության որոշմամբ անցյալ տարվա սեպտեմբերին սկսվել եւ ավարտին է մոտենում եղեռնի զոհերի թանգարանի շինարարությունը Ծիծեռնակաբերդում: Անցած 6,5 ամիսների ընթացքում շինարարները մեծ ծավալի աշխատանք կատարեցին ստորգետնյա երկհարկանի (յուրաքանչյուր հարկը 4,5 մ բարձրությամբ) թանգարանը կառուցելու համար (մոտ 2 հազար քմ): Շինարարները կատարել են շուրջ 30 հազար խմ հողային աշխատանք, պայթեցրել եւ հեռացրել են բազալտե հաստ շերտեր՝ ապահովելով 11,5 մետր խորություն: Անցկացվել են ջրամեկուսացման հոսքագծերը, տեղակայվել է կենտրոնական ենթակայանը, բարեկարգվում եւ կանաչապատվում է շուրջ 2,500 քմ տարածք:

«Երիմիշին» տրեստի հետ միասին աշխատում են նաեւ 1-ին էլեկտրամոնտաժային եւ օդափոխության վարչությունները, մետաղե կոնստրուկցիաների գործարանը, փայտամշակման թիվ 2 պետական ձեռնարկությունը, Հանքահողի բարեկարգման եւ կանաչապատման վարչությունները:

Թանգարանի նախագծի հեղինակներ, ճարտարապետներ Սաշուր Քալաշյանը, Լյուդմիլա Մկրտչյանը եւ Արթուր Թարխանյանը «հարկադրված էին» ընտրել կառույցի ստորգետնյա, դժվարին տարբերակը, քանի որ այն պայմանավորում էր «Մեծ եղեռնի զոհերի հուշահամալիրի կերպարը անխաթար պահելու գաղափարը» (Ս. Քալաշյանի խոսքերն են): Ի դեպ, նա եւ Ա. Թարխանյանը նաեւ հուշահամալիրի հեղինակներն են:

Մեծ եղեռնի զոհերի թանգարանի կառուցապատմանը եւ բարեկարգմանը զուգահեռ, աշխատանքներ են տարվում հաստատության ցուցադրական ծրագրերի մշակման ուղղությամբ: Պետական հանձնաժողովի որոշմամբ՝ Հայկական հանրագիտարանի գլխավոր խմբագիր, պրոֆեսոր Կոնստանտին Խուդավերդյանի ղեկավարությամբ ստեղծվել է ենթահանձնաժողով (պատմաբան Ռուբեն Սահակյան, ժող. նկարիչ Գրիգոր Խանջյան, պատմության թանգարանի տնօրեն Ալբերտ Շահնազարյան, արխիվային վարչության պետ Հարություն Ֆելեքյան, գրող Սասուն Գրիգորյան, ճարտարապետներ եւ այլ մասնագետներ): Պրոֆ. Կ. Խուդավերդյանն ասաց, որ թանգարանի 1-ին հարկը կծառայի որպես ֆոնդերի պահոց, կան տարբեր բնույթի աշխատասենյակներ, գրադարան, դահլիճ»: Ցուցադրանքը, որ կներկայացվի երկրորդ հարկում, բաժանված է 3 մասի եւ այցելուներին կպատմի նախ արեւմտահայության տեղահանության, ապա ցեղասպանության եւ ի վերջո Միջագետքի անապատների համակենտրոնացման ճամբարների մասին:

Այցելուներն այստեղ կծանոթանան տեղահանությունը եւ ջարդը պատկերող բազմաթիվ լուսանկարների, որոնք ժամանակին նկարահանել են ականատեսները: Իսկ ներկայացված վավերագրերը հիմնականում այն փաստաթղթերի պատճեններն են, որոնք երեւան են հանում երիտթուրքերի հայաջինջ քաղաքականությունը:

Ցուցասրահի բաժիններում կներկայացվեն նաեւ 20-րդ դարի մեծ ոճրագործությունը դատապարտող օտարերկրյա դիվանագետների, գիտնականների, գրողների, միսիոներների կարծիքներն ու գնահատականները: Իհարկե, առանձին տեղ է հատկացվելու արեւմտահայ մտավորականության այն համաստեղությանը, որը զոհ գնաց ջարդերին:

Ցուցադրանքի նյութերը կպատմեն նաեւ 1919-20 թթ. Ստամբուլում կայացած երիտթուրք պարագլուխների դատավարության, հայ վրիժառուների, ինքնապաշտպանական կռիվների, Արեւմտյան Հայաստանում ոչնչացվող ճարտարապետական հուշարձանների մասին:

Բազմալեզու եւ աշխարհի տարբեր երկրներում հրապարակված հարուստ գրականությունը (փաստաթղթերի ժողովածուներ, մենագրություններ, ականատեսների վկայություններ) սիրով կտրամադրվի ցեղասպանության հարցերով զբաղվող մասնագետներին:

«Մենք համոզված ենք, որ ցուցադրանքը ժամանակի ընթացքում անընդհատ կհարստանա եւ փոփոխություններ կկրի, բայց հիմնական հայեցակետը կմնա անխաթար», նշեց պրոֆ. Կ. Խուդավերդյանը:

ՅՈՒՐԻ ՍԱՀԱԿՅԱՆ

Ցեղասպանությունը արխիվի փաստաթղթերում

Հայաստանի Հանրապետության արխիվի ֆոնդերում քիչ չեն հայոց ցեղասպանությանը վերաբերող վավերագրերը, որոնց ուսումնասիրությունը երկար տարիներ ի վեր արգելված էր: Միայն 1960-70թթ. սկսած, հատկապես ցեղասպանության 40 եւ 50 ամյակների կապակցությամբ, այդ կարգի փաստաթղթերը, թեպետ ոչ ամբողջությամբ, հրապարակվեցին փաստաթղթերի ժողովածուներում, համապատասխան գիտական աշխատություններում:

Արխիվի հիշյալ թեմայով փաստաթղթերն առաջին անգամ գիտական շրջանառության մեջ դրվեցին ակադեմիկոս Մ. Ներսիսյանի եւ պատմական գիտությունների դոկտոր Ռ. Սահակյանի կողմից 1966թ. հրատարակված «Геноцид армян в Османской империи» փաստաթղթերի եւ նյութերի ժողովածուում: Նույն ժողովածուն որոշ փոփոխություններով վերահրատարակվել է նաեւ 1982 թ.: Ի դեպ, երկու հրատարակություններում էլ օգտագործվել են արխիվի, արտաքին գործերի նախարարության, Ս. Էջմիածնի լուսավորչական հայոց սինոդի, Ամենայն հայոց կաթողիկոսի դիվանի եւ այլ ֆոնդերի փաստաթղթերը՝ ոչ մեծ քանակով: Որոշ փաստաթղթեր տեղ են գտել Մ. Ներսիսյանի 1982 թ. հրատարակված «Հայ ժողովրդի նոր պատմության էջերից» աշխատության մեջ՝ «Նյութեր հայկական կոտորածների մասին» ենթավերնագրով:

Եղեռնի վերաբերյալ արխիվային փաստաթղթերը լայնորեն օգտագործվել են պատմական գիտությունների դոկտոր Ջ. Ս. Կիրակոսյանի «Առաջին համաշխարհային պատերազմը եւ արեւմտահայությունը» (1967թ.), «Երիտթուրքերը պատմության դատի առաջ (19-րդ դարի 90-ական թվականներ, 1914թ.)» գրքերում (1982 թ.), ինչպես նաեւ գիտնականներ Ե. Սարգսյանի, Ռ. Սահակյանի եւ այլ պատմաբանների աշխատություններում եւ գիտական ուսումնասիրություններում:

1988-89 թթ. սկսած արխիվի «գաղտնի» գործերի շարք պահված ֆոնդերը հիմնականում գաղտնազերծվեցին, որով եւ հնարավորություն ընձեռվեց սկզբնաղբյուր-փաստաթղթերը դնել գիտական լայն շրջանառության մեջ, ապագաղտնիացվածների թվում էին նաեւ արխիվային այն ֆոնդերը, որոնցում հետաքրքրական արխիվային լրատվություն է պարունակվում ցեղասպանության պատմության վերաբերյալ: Դրանք հիմնականում պետական, դատական, տնտեսական եւ եկեղեցական հիմնարկների, հասարակական կազմակերպությունների, մշակութային լուսավորչական հաստատությունների, ինչպես նաեւ անձնական ֆոնդերն են:

Այսօր երեւի ոչ բոլորը գիտեն, որ արխիվում ստեղծված են լայն հնարավորություններ հետազոտություններ կատարելու համար. արխիվին կից գործում է ընթերցասրահ, որն աշխատում է ամեն օր, բացի շաբաթ եւ կիրակի օրերից:

Արխիվի մասնագետները կազմակերպում են կոնսուլտացիաներ համապատասխան ֆոնդերում պարունակվող հետաքրքրական փաստաթղթային տեղեկատվության կազմի ու բովանդակության վերաբերյալ:

Արդեն իսկ հրապարակված փաստաթղթերը չեն սպառում արխիվի ֆոնդերում հայոց ցեղասպանության վերաբերյալ եղած նյութերը: Մասնագետները եւ ընթերցողները դրանցից (ականատեսների ու ժամանակակիցների ձեռքով գրված զեկուցագրեր, նամակներ, բողոքագրություններ, տեղեկագրեր, դիմումներ, հուշագրեր եւ այլն) տեղեկություններ քաղելով, դեռեւս շատ բան ունեն պարզելու թուրքական բռնատիրության կողմից հայ բնակչության ազգային ու կրոնական անզուսպ հալածանքների, անձի ու գույքի անապահովության, արեւմտահայության ֆիզիկական բնաջնջման հրեշավոր ծրագրերի ու ոճիրների մասին:

Է. ՍԱՐԳՍՅԱՆ
Ա. ԿԻՐԻՄՅԱՆ
ՀՀ կառավարությանն առընթեր արխիվային գործի վարչության մասնագետներ

digitised by A.R.A.R.@

ՃԱՊՈՆԻԱ

Շոկո Ասահարա. Դժբախտության մարգարեն

Ճապոնացիները, կղզիների վրա ապրելով, երկար ժամանակ իրենց ապահով էին զգացել: Սակայն այս տարվա մարտի 20-ին Տոկիոյի մետրոյում տեղի ունեցած գազային թունավորման ահավոր դեպքից հետո նրանք ցնցվածության են մատնվել: Ճապոնացիներին զարմացնում է մանավանդ այն երեւույթը, որ բուդդայականության իմաստուն ուսմունքը հնարավոր է եղել օգտագործել նման բարբարոսական արարքի համար: Այդ օրը Տոկիոյի մետրոյի կայարաններում զարին գազի օգտագործման հետեւանքով զոհվեց 10 մարդ, իսկ 5500-ն էլ տարբեր աստիճանի թունավորումներ ստացան: Այս զանգվածային ահաբեկչության մեջ կասկածվում է «Աում սինրիկյո» աղանդը, որի բաժանորդներում ոստիկանները ավելի ուշ հայտնաբերեցին նույն գազի հսկայական քանակություններ: Երբ 1987 թ. հիմնված աղանդի հիմնադիր Շոկո Ասահարան իրոք խաղաղ «ուսուցիչ» է, ի՞նչ նպատակով էին ստեղծված աղանդի ֆիզիկական լաբորատորիաները, ինչի՞ էր ծառայում ռուսական ուղղաթիռը, ինչո՞ւ էին Ասահարային բազմաթիվ մեղադրանքներ հասցեագրվել առեւանգումների եւ արգելափակումների առնչությամբ: Այս հարցերը դեռ մնում են անպատասխան: «Լ՛ Էքսպրես» հանդեսը հաղորդում է, որ «Աում սինրիկյո» աղանդը մի խոշոր վերազգային կազմակերպություն է, գործում է Ճապոնիայում, Ռուսաստանում, մասնաճյուղեր ունի Եվրոպայում եւ ԱՄՆ-ում: Աղանդի ղեկավար Շոկո Ասահարան (իսկական անունը՝ Չիձուո Մացումոտո) ծնվել է 1955 թ., կարճահասակ է, մորուքավոր, ունի երկար մազեր, տառապում է շաքարախտով, կիսով չափ կույր է, երթեւեկում է շքեղ «Ռոլս-Ռոյսով» եւ այսօր վիթխարի հարստության տեր է: Նրա հայրը մրգագործերի մանր առեւտրական էր: Կույրերի դպրոցում սովորելուց հետո Ասահարան որոշ ժամանակ զբաղվել է ասեղնաբուժությամբ եւ հրաբուժությամբ: Այդ գործում լիակատար ձախողում կրելուց հետո նա փորձել է «բնական» դեղամիջոցներ վաճառել եւ ի վերջո տուգանվել է խարդախության մեղադրանքով: Ասահարային հաջողություն է բերում հոգեւոր զարգացման ուղին: Նա անվիճելիորեն խելացի է եւ կարողանում է իշխել իր մարմնի վրա: 1984 թվականից գործելով Շոկո Ասահարա անունով, նա հիմնում է «Աում» հաստատությունը, որն զբաղվում էր յոգայի դասավանդմամբ եւ դիետիկ ըմպելիքների վաճառքով: 1987 թ. մի լուսանկարի շնորհիվ, որտեղ ինքը պատկերված էր Դալայ Լամայի եւ բուդդայական այլ հոգեւոր առաջնորդների կողքին, Ասահարան բարձրակարգ «ուսուցչի» համբավ ստացավ եւ նույն թվականին հիմնեց «Աում սինրիկյո» աղանդը:

Արդեն 6 տարի անց աղանդը Ճապոնիայում ուներ 9000 հետեւորդ, իսկ Ռուսաստանում նրանց թիվը հասնում էր 30000-ի: Բոլոր աղանդավորները հրաժարվել են իրենց ունեցվածքից, այն կտակելով իրենց կազմակերպությանը, որի շնորհիվ

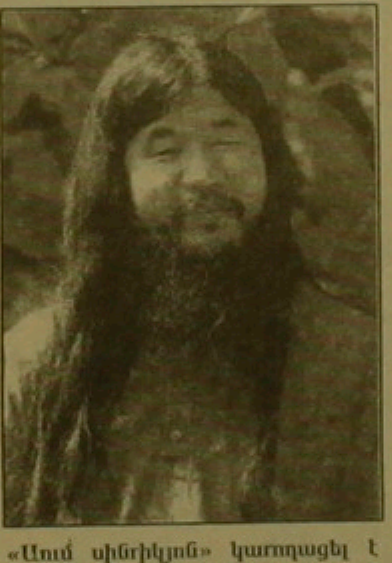

«Աում սինրիկյոն» կարողացել է հարստանալ շատ ավելի դյուրությամբ, քան որեւէ մասնավոր ընկերություն: Աղանդը հարկեր չի մուծում եւ պետության հովանավորյալի վիճակում է: Միաժամանակ զբաղվում է գովազդներով, ռադիոհաղորդումներով, մարկետինգով, ունի հրատարակություններ, հաղորդակցության արդիական միջոցներ: «Աում սինրիկյոն» ինտենսիվ զբաղվում է նաեւ քաղաքացիական գործերով: Ճապոնիայում աղանդն ունի տեղեկագիտական արտադրանքի խանութներ, ռեստորաններ, հիվանդանոց: Ռուսաստանում վերջին տարիներին աղանդը ձեռք է բերել երկու ձեռնարկություն, որոնցից մեկը ավտոնորոգման գործարան է: Ամենուրեք նա օգտագործում է երիտասարդ եւ ուսյալ աշխատուժ:

«Աում սինրիկյոն» կարողանում է հավաքագրել նույնիսկ ամենահայտնի համալսարանների ուսանողներին: Ցուկուբայի համալսարանի պրոֆեսոր Սուսումու Օդայի կարծիքով, ուսանողները հանձին Ասահարայի գտնում են «ուսուցիչ եւ խոստատահանք մի անձնավորություն, որը նրանց առաջարկում է իրենց փնտրած միստիկական կրոնի հիմունքները»: Իսկ Ռուսաստանում «Աում սինրիկյոն» կարողանում է օգտվել խառնակ ժամանակներից եւ կրոնական վերածնունդից: Ինչպես խոստովանում է Մոսկվայի «Մայակ» ռադիոկայանի տնօրեն Վլադիմիր Պոժալյանը, աղանդը վերջին 1 տարում Ասահարայի հաղորդումների հեռարձակման համար ռադիոկայանի հետ կնքել էր 800 հազար դոլարի պայմանագիր, սակայն Տոկիոյի մետրոյի դեպքից հետո «Մայակ» ռադիոկայանը խզեց պայմանագիրը եւ հրաժարվեց աղանդի հետագա վճարումների ընդունումից:

Աղանդը, շատերի նման, քարոզում է ասկետիզմ, բայց միաժամանակ տարածված են տարօրինակ դեղամիջոցների ընդունումը, սննդի երակային ներարկումը, որոշ աղանդավորների գլուխներին ամրացված են արտառոց էլեկտրոդներ, աղանդավորները ապրում են ներփակված կյանքով: Երբ աղանդից հեռանալու համար անհրաժեշտ է հրաժարվել ամբողջ ունեցվածքից, ապա վերադարձն անհնար է: Ճապոնացի դատավորները բազմաթիվ գանգատներ են ստացել երիտասարդների առեւանգումների, արգելափակումների եւ ունեցվածքի յուրացումների վերաբերյալ: Ռուսաստանում մտահոգ ծնողները կազմել են զավակների պաշտպանության կոմիտե:

Շոկո Ասահարան Տոկիոյի մետրոյում կազմակերպված լայնածավալ ահաբեկչությունը փորձեց կապել աշխարհի մոտալուտ վախճանի հետ: Նրա կարծիքով աշխարհի վերջը գալու է 1997 թվականին: Ասահարան ասում է, թե ԱՄՆ-ը եւ Եվրոպան միջուկային կրակ են տեղալու Ճապոնիայի վրա եւ փրկվելու է բնակչության միայն 25 տոկոսը՝ այն անձինք, ովքեր կհավատան եւ կհետեւեն իրեն: Տոկիոյի մետրոյի դեպքից հետո Շոկո Ասահարան իրեն մեղավոր չհամարեց, բայց ներկայումս թաքնված է եւ նրա տեղը հայտնի չէ: Մինչդեռ ճապոնացի ոստիկանները Ֆուձիյամա լեռան ստորոտում հայտնաբերեցին մանրէական ու քիմիական զենքի այնպիսի վիթխարի պաշարներ, որոնք կարող են թունավորել մինչեւ 10 միլիոն մարդու:

Պատրաստեց
ՊԵՏՐՈՍ ՔԵՇԻՇՅԱՆԸ

«Ջեներալ մոտորս» Ամերիկայի անցյալ տարվա լավագույն ընկերություն

«Ֆորբս» հանդեսը «Ջեներալ մոտորս» խմբին անվանեց ամենախոշորը եւ առավել շահութաբերը ԱՄՆ-ի առաջատար կորպորացիաների շարքում:

Ապրիլի 24-ի թողարկման մեջ հանդեսը մտադիր է հրատարակել 500 խոշորագույն ընկերությունների ցուցակը, որոնք դասակարգված են ըստ այն չորս ցուցանիշների, ինչպիսիք են շրջանառությունը, շահույթները, ակտիվները եւ շուկայական արժեքը: Յուրաքանչյուր խմբի մեջ դիտվում է ցուցանիշների աճ 1993 թվականի արդյունքների համեմատ:

Ամերիկյան ամենաեկամտաբեր ընկերությունների միագումար շահույթը 1994 թվականին նախորդ տարվա մակարդակի համեմատ աճել է 22,5 տոկոսով եւ կազմել 250 միլիարդ դոլար: Վաճառքի ծավալով 500 խոշորագույն ընկերությունների շրջանառությունը աճել է 7,8 տոկոսով, մինչեւ 4,1 տրիլիոն դոլար: 500 խոշորագույն ընկերությունների ակտիվներն աճել են 8,7 տոկոսով, մինչեւ 9,7 տրիլիոն դոլար, իսկ շուկայական արժեքը՝ 5,5 տոկոսով՝ մինչեւ 3,8 տրիլիոն դոլար: «Ջեներալ մոտորս» խումբը գլխավորեց ամենաեկամտաբեր ընկերությունների ցուցակը՝ առաջ անցնելով 1993 թ. չեմպիոն «Էքսոնից», որն իջավ երկրորդ տեղը: Հանդեսի տնօրենների համաձայն, 1994 թ-ը «հիշարժան դարձավ նաեւ դետրոյթյան մյուս ընկերությունների համար»:

Երկրորդ տեղը ամենաեկամտաբեր ընկերությունների դասակարգման մեջ գրավել է «Ֆորդ մոտորը», որից հետո ընթանում են «Էքսոնը», «Ջեներալ էլեկտրիկը» եւ «Ֆիլիպ Մորիսը»: Առաջին տասնյակը եզրափակում են «Էյ-Թի ընդ Թին», «Քրայսլերը», «Սիթիքորփը», «Այ-Բի-Էմը» եւ «Մերք ընդ Քոն»:

«Ջեներալ մոտորս» խումբը առաջացրեց նաեւ շրջանառության գծով խոշորագույն ընկերությունների ցուցակը: Մնացած տեղերն առաջին տասնյակում գրավեցին «Ֆորդը», «Էքսոնը», «Ուոլ-Մարթ սթորսը», «Էյ-Թի ընդ Թին», «Այ-Բի-Էմը», «Ջեներալ էլեկտրիկը», «Մոբիլը», «Սիրզ ընդ Ռոեբաքը» եւ «Ֆիլիպ Մորիսը»:

«ԻԶՎԵՍՏԻԱ», 13 ապրիլ

ՀԱՄԱՌՈՏ

Մահմեդականների հարձակում սերբերի դիրքերի վրա

ՍԱՐԱԵՎՈ, 17 ԱՊՐԻԼ, WSJ: Բոսնիայի կառավարական (մահմեդական) ուժերն այսօր հարձակում գործեցին Սարաեւոյի հարավում գտնվող սերբական դիրքերի վրա եւ, ըստ որոշ տեղեկությունների, գրավեցին մի շարք գյուղեր: Ուրբաթ եւ շաբաթ օրերին Սարաեւոյում սնայպերական կրակից սպանվել էին ֆրանսիացի խաղաղապահ 2 զինվոր, ստիպելով վարչապետ Բալադյուրին կառավարության արտահերթ նիստ գումարել՝ ճշտելու համար Ֆրանսիայի դերը Բոսնիայում:

Ալժիր. Չնայած ահաբեկչություններին լրագրողներն անկուն են

Չնայած իսլամական գրոհայինների կողմից ավելի քան 30 ալժիրցի լրագրողների սպանությանը, երկրի զանգվածային լրատվության միջոցների աշխատողները չեն դադարեցնում դիմակայությունը ահաբեկչությանը: Այս մասին շաբաթ օրը եգիպտական «Ալ Ահրամ» թերթին տված հարցազրույցում հայտարարել է Ալժիրի հաղորդակցությունների նախարար Լամին Բեչիչի Բենամարը: Նրա ասելով, մամուլի, ռադիոյի եւ հեռուստատեսության ջանքերը, ինչպես նաեւ Ալժիրի հասարակության կողմից բռնության բացահայտ չընդունումը տալիս են իրենց պտուղները. ծայրահեղականների գործունեությունը աստիճանաբար անկում է ապրում:

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ

Իրաքը պահանջում է ապասառեցնել իր բանկային գումարները

Իրաքի արտաքին գործերի նախարար Մուհամեդ Սաիդ Ալ Սահաֆը ապրիլի 17-ին ռադիոհարցազրույցում հայտարարել է, որ Իրաքի դրամական միջոցները Արեւմտյան Եվրոպայի եւ ԱՄՆ-ի բանկերում պետք է անհապաղ ապասառեցվեն, որպեսզի երկիրը կարողանա միջազգային շուկայում սննդամթերք եւ դեղորայք ձեռք բերել իր 20 միլիոն քաղաքացիների համար:

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ

Ամերիկա-ուկրաինական զորախաղեր

Ուկրինֆորմը հաղորդում է. Ուկրաինա-ամերիկյան ծովային հետեւակազորի ստորաբաժանումների համատեղ զինավարժությունները կանցկացվեն սույն թվականի սեպտեմբերին Ամերիկայի Հյուսիսային Կարոլինա նահանգում: Ինչպես ապրիլի 17-ին հաղորդում է Ուկրաինայի պաշտպանության նախարարության մամլո ծառայությունը, զորավարժությունները իրականացվում են Ուկրաինայի եւ ԱՄՆ-ի պաշտպանության նախարարությունների միջեւ ռազմական եւ պաշտպանական շփումների 1995 թվականի ծրագրին համապատասխան:

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ

Նոր «երկաթյա վարագույր» Եվրոպայում

Շատ ժամանակ չի անցել Շենգենի համաձայնագրերի ուժի մեջ մտնելուց հետո, որոնք վերացնում են փաստաթղթերի ստուգումը Եվրամիության 7 երկրների ներքին սահմաններում, բայց Ֆրանսիան արդեն իր գործընկերներին նախազգուշացրել է, որ երբ մինչեւ հուլիս այդ «պաշտպանական» համաձայնագրերը չերաշխավորեն իր հուսալի անվտանգությունը, ինքը միակողմանի կարգով դուրս կգա «շենգենյան տարածքից»:

Ինչպես հայտարարեց Ֆրանսիայի արտգործնախարար Ալեն Ժյուպեն, Ֆրանսիան եւ այդ համաձայնագրերի մասնակից մյուս երկրները սահմանել են եռամսյա անցումային ժամանակաշրջան, որի ընթացքում պետք է ուժեղացվի վերահսկողությունը «յոթնյակի» արտաքին սահմաններում: Երբ համաձայնագրերը անարդյունավետ լինեն, Ֆրանսիան դուրս կգա համակարգից, որը նրա համար չի ապահովում անվտանգության պատշաճ երաշխիքներ:

Փարիզի երկյուղները բնավ էլ անհիմն չեն: Ըստ երեւույթին, ոստիկանությունը տվյալներ ունի, որոնք վկայում են այն մասին, որ կարող է ուժեղանալ անօրինական ներգաղթյալների հոսքը Ֆրանսիա, որի ցամաքային սահմաններն այժմ արտաքին աշխարհից պաշտպանում են հարեւանները՝ Գերմանիան, Բելգիան եւ Իսպանիան:

«Յոթնյակի» տարածքի գլխավոր փականը դարձել է շենգենյան տեղեկատվական համակարգը, որը կոչված է մեծացնելու իրավապահ մարմինների մարտունակությունը: Ստրասբուրգում գտնվող տվյալների այդ զետեղարանում կուտակված են քրեական բնույթի 2,3 մլն տեղեկություններ:

Տեղեկատվական գործերում տվյալներ են կուտակվում կատարված հանցագործությունների մասին. ավտոմեքենաների առեւանգում, կեղծ փողերի տպագրություն, զենքի, արվեստի գործերի հափշտակում... Այսպես, անցյալ տարի հենց միայն Հունգարիայում հայտնաբերվել է Ֆրանսիայում գողացված 500 ավտոմեքենա:

Բացի դրանից, կազմվել եւ մշտապես նորացվում են այն հանցագործների, իրավախախտների եւ մյուս անցանկալի անձանց ցանկերը, որոնց մուտքը «շենգենյան տարածք» կազմող 7 երկրներ արգելված է այս կամ այն պատճառով:

Ներկայումս տեխնիկապես բավական դժվարացել է «շենգենյան տարածք» մուտք գործելը: Երբ ոմն քաղաքացի ինչ-ինչ պատճառներով մեղանչել է Լյուքսեմբուրգի Մեծ Դքսությունում, ապա նրա առջեւ ինքնաբերաբար փակվում են նաեւ մյուս վեց պետությունների դռները: Եւ փաստորեն անհնար է հասնել այն բանին, որ նրա այցելության Լյուքսեմբուրգյան վետոն չեղյալ հայտարարվի հարեւան Ֆրանսիայում:

Պատահական չէ, որ շենգենյան մեխանիզմի աշխատանքը վրդովեցնում է արեւելաեվրոպացիներին: Նրանք գանգատվում են, որ հիմա արդեն Արեւմուտքը «շենգենյան տարածքի» սահմանում կանգնեցրել է նոր «երկաթյա վարագույր»: Այսպես, գերմանացիներն իրենց հսկիչ անցակետերը Չեխիայի սահմանում հանդերձավորել են նորագույն տեխնիկայով, այդ թվում հզոր ռենտգենային կայանքներով, որոնք հնարավորություն են տալիս զննել բոլոր ավտոմեքենաների ներսը: Ավտոմայրուղով Գերմանիա մուտք գործելու համար այժմ հարկ է լինում մինչեւ 48 ժամ հերթ կանգնել:

Բացի դրանից, բոլորին չէ, որ բաց են թողնում: Առաջին իսկ օրերին գերմանացի սահմանապահներն ու մաքսավորները հարյուրավոր չեխերի, լեհերի, բուլղարացիների արգելեցին մուտք գործել Գերմանիա: Նրանց կարծիքով, ոմանք բավարար քանակությամբ մարկ չունեին Հռենոսի ափերով զբոսաշրջություն կատարելու համար, ուրիշների անուններն էլ առկա էին շենգենյան տեղեկատվական համակարգի սեւ ցուցակներում: Երրորդներին Գերմանիա չթողեցին այն պատճառով, որ նրանց ավտոմեքենաները տեխնիկական վատ վիճակում էին:

Նույն սահմանի վրա ֆրանսիական «Պուեն» հանդեսի թղթակցին ծերբակալեցին եւ մեկ օրով բանտարկեցին այն բանից հետո, երբ պարզվեց, որ երկու տարի առաջ Բավարիայում տուգանք չի վճարել ավտոմեքենան ժամկետից ավել կայանատեղում թողնելու համար: Լրագրողին առաջարկեցին ընտրություն կատարել. կամ մեկ ամիս անցկացնել տեղական բանտում, կամ էլ վճարել 8000 դոլլար տուգանք: Նա նախընտրեց ազատությունը եւ վճարեց տուգանքը:

Այդպիսով, Շենգենի համաձայնագրերը փորձաժամկետ են անցնում: Երբ դրանցում հայտնաբերվեն ինչ-ինչ տական բացթողումներ, ապա դրանց գործողությունը ամենայն հավանականությամբ կդադարեցվի այնքան ժամանակ, քանի դեռ մասնակից յոթ պետությունների իշխանությունները նոր կողպեքներ չեն գտել եվրոպական հին դարպասի համար:

«ԻԶՎԵՍՏԻԱ», 12 ապրիլ

digitised by A.R.A.R.@

Մշակույթ

Երեւանում 1995-ից լույս տեսնող Ռամկավար ազատական կուսակցության, գիտահետազոտական, հասարակական, քաղաքական, մշակութային «Պայքար» ամսագրի գլխավոր խմբագիրն է ԳԽ անդամ Հարություն Կարապետյանը (Լեւոն Հախվերդյանի շնորհանդեսին հնչած բնութագրմամբ, վերջինս շատ է մտավորական), խմբագիրը՝ Բոստոնի «Պայքարի» խմբագիր Գրիգոր Քեոսեյանը: Հունվարյան համարը պատրաստել են Վարդեն Ալեքսանյանը եւ Գագիկ Գալստյանը, հիմնադիրը եւ հրատարակիչը «Պայքար» ամսագրի հիմնադիր խորհուրդն է, համակարգչային շարվածքը՝ «Ազգ» օրաթերթինը:

համարի, կայացել է»: բացման իր խոսքում նշեց «Պայքարի» խմբագիր Հարություն Կարապետյանը՝ շեշտելով, որ ամսագիրը մեծապես անդրադառնում է Հայ դատի կարեւորագույն խնդրին:

ՀՌԱԿ-ի ատենապետ Ռուբեն Միրզախանյանը նշեց, թե նման կարգի հանդեսները վերջին շրջանում եզակի չլինելով՝ դժվար օրերի մեջ ուրախանալու առիթ են տալիս: Իսկ ցավերի մեջ գլուխ բարձրացրած այն հարցին, թե պայքար չարչարված բառը չի՞ վանի ընթերցողին, պարոն Միրզախանյանը պարզաբանեց. «Չենք պայքարելու որեւէ գաղափարախոսության, մարդկանց խմբի կամ Ռամկավար ազատական լինելով, Ճեղկուսակցական չլինելով, միջին գիծ արդարացնելով՝ տարբեր մտավորականների կարող է ընդգրկել»:

Վլադիմիր Նազարյան. «Հիացած եմ շատ հայկական այս ամսագրով: Հույս ունեմ, թե հայոց պետականության կայացման, օրինականության ռեժիմի արմատավորման գործում ամսագիրն իր բաժինը կունենա: ՀՌԱԿ-ը օրինականության կուսակցություն է, ռամկավարությունը, ժողովրդավարությունը միայն օրինականության պայմաններում կարող են գոյատեւել: «Պայքարը» Հայաստանի միակ հասարակական-քաղաքական ամսագիրն է, եւ ցանկանք, որ այն նույն դե-

«Պայքարի» բռունցքը կհավաքի հայ մտավորական ուժերը՝ հանուն...

1922-ից Բոստոնում լույս տեսնող «Պայքար» ամսագիրը հայրենադարձվեց Հայաստան: Երեկ տեղի ունեցավ ամսագրի շնորհանդեսը

«Պայքարի» ծավալը 4 տպագրական մամուլ է, տպաքանակը 1000 օրինակ: Ամսագրի շնորհանդեսի առիթով Ազգային գրադարանի հյուրաշատ դահլիճում, օտերային բաժնի կամերային նվագախմբի (ղեկավար՝ Վիլեն Չարչօղլյան) հնչյունների, շամպայնի եւ քաղցրեղենի կոկիկ հյուրասիրության մթնոլորտում տեղի ունեցած շնորհանդեսն ուղեկցվում էր նույն սրահում Ռամկավար ազատական կուսակցության մամուլին նվիրված մի ցուցահանդեսով (կազմակերպիչ՝ Ազգային գրադարանի տնօրենի տեղակալ Գրիգոր Գույումջյան), որն ամփոփում էր 1885-1995-ը կուսակցության կողմից հրատարակված բազմաթիվ թերթերի, պարբերականների եւ հրատարակությունների, ինչպես նաեւ նրա առանձին գործիչների գաղափարախոսական ու հրապարակախոսական բնույթի նմուշներ: Շնորհանդեսին ներկա էին ԳԽ նախագահի տեղակալ Արտաշես Թումանյանը, քարտուղար Վարազդատ Ավոյանը, նախկին վարչապետներ Վազգեն Մանուկյանը, Խոսրով Հարությունյանը, ԳԽ պատգամավորներ, կուսակցությունների ներկայացուցիչներ, Հայաստանում Իրանի Իսլամական Հանրապետության դեսպանի տեղակալ Մուհամեդ Ջահրադ Քոլեյնին, այլ դեսպանատների, զանգվածային լրատվության եւ մամուլի ներկայացուցիչներ:

«Երազանքի պես խնդիր է դառնալ համահայկական հնչողության ամսագիր, որտեղ կդրսեւորվի հայ ժողովրդի մտավոր ներուժը: Հիմնադիրները նպատակ չեն դրել հրատարակել եւս մեկ Ճեղկուսակցական ամսագիր: Խմբագրակազմը բաղկացած է Վարդեն Ալեքսանյան, Հովհաննես Գրիգորյան, Լավրենտի Միրզոյան պրոֆեսորներից եւ որպես հրատարակչական խումբ ի դեմս առաջին

անհաշտ դեմ: «Պայքարը» պայքար պիտի ծավալի հանուն Հայ դատի եւ ժողովրդավարության»: Արվեստի ինս-

տիտուտի տնօրեն Լեւոն Հախվերդյանի մտահոգությունն էր, որ «Պայքարը» հայ լրագրության ֆաուստյան անկարգության մեջ իր կայուն տեղը գրավի եւ իր էջերում առկա երկու ուղղագրություններից ընտրի մեկը:

«Ազգը» ուրիշ մոտենալ շնորհանդեսին ներկա մտավորականներից մի քանիսին եւ լսել նրանց կարծիքը ամսագրի հայրենադարձման եւ Երեւանում լույս տեսած առաջին համարի առիթով:

Վազգեն Գաբրիելյան. «Պայքար» ամսագրի առաջին համարում իմ ստորագրությամբ հոդվածը շարունակական է լինելու: Գրական կարեւոր հարցադրումներն իրենց փնտրված հասցեն են ունենալու նրա էջերում: Կարծում եմ այստեղի «Պայքարը» նախորդից ավելի հարուստ կլինի, որովհետեւ այն ընդգրկելու է այստեղի մտավորականության հզոր ներուժը:

ը կատարի, ինչ «Ազգը»՝ հայ ազատ մամուլի ստեղծման գործում»:

Ռոբերտ Մովսիսյան. «Հայաստանի մամուլը լրացավ եւս մեկ որակյալ ամսագրով: Հուսով եմ, որ այն Ճեղկուսակցական չի լինի եւ իր էջերը կծառայեցնի մտավորականներին՝ իբրեւ ամբիոն:»

Արմեն Հովհաննիսյան. «Եթե «Պայքարը» կարողանա իր մեկ տարում կրկնել «Ազգի» հաջողությունը հայ պարբերական մամուլի պատմության մեջ, կարելի է վստահորեն ասել, որ արդեն տարեց «Պայքարը» անպայմանորեն կապրի իր երկրորդ երիտասարդությունը:»

Վազգեն Մանուկյան. «Պայքարն» ինձ համար նոր անուն չէ. առիթ եմ ունեցել ընթերցել Անդրանիկ Անդրեասյանի խմբագրածները: Ուրախ եմ, որ «Պայքարը» տեղափոխվել է Հայաստան, որտեղ պայքարելու շատ բան կա: Համաձայն լինելով նրա հանուն ինչի պայքարելուն, ես այդ շարքը մի քիչ կերկարեցնեի:»

Ալեքսանդր Թոփչյան. «Սա այն պայքարն է, որ խիկարես պետք է տևի մինչեւ վերջ:

Դավիթ Մուրադյան. Մեզ մոտ պարբերի գերառատություն է, բայց ամսագիր երեւույթի պակասում գոյություն ունի: Մինչդեռ հասարակական միտքը կազմակերպելու համար ամսագրերը չափազանց կարեւոր են: Ռուս իրականությունը ծանոթ է «Նովի միր» ֆենոմենին, որը միայն ռուսներինը չէր: Եթե «Պայքարը» կարողանա (իսկ ես հույս ունեմ), համանման դեր կատարել հայ իրականության համար, ողջունելի կլինի:

Եվս մեկ անգամ մեր թերթի էջերում ողջունելով մեր հայրենադարձված գործընկերոջը՝ «Պայքարին», ասենք, որ Հայաստանում նրա երկրորդ համարը լույս կտեսնի առաջիկա օրերին:

Գերմանիայում հայ մշակույթի եւ արվեստի ցուցահանդեսը փակվեց

ԵՐԵՎԱՆ, 18 ԱՊՐԻԼ, ՍՆԱՐՔ: Գերմանիայի Բոխում քաղաքի թանգարանային մեծ համալիրում տեղի ունեցավ վերջերս արտասահմանում Հայաստանի մշակույթի եւ արվեստի ամենամեծ ցուցահանդեսի հանդիսավոր փակումը: Ցուցանմուշները ներկայացրել էին Մատենադարանը, Ազգային պատկերասրահը, Ազգագրության, Պատմության, ժողովրդական արվեստի թանգարանները:

Առաջին անգամ լայնորեն ցուցադրվեցին սփյուռքահայ նկարիչների ու քանդակագործների աշխատանքներ թանգարաններից եւ մասնավոր հավաքածուներից: Երեք ամիս տեւած ցուցահանդեսը մեծաքանակ այցելուներ ունեցավ:

Նոր պաստառագրեր՝ «Նոյյան տապան» եւ «Կենաց ծառ»

Վերջերս հայ մշակույթը հարստացավ երկու նոր պաստառագրերով: Լիբանան-Հայաստան-Մոսկվա համագործակցությամբ Լիբանանում լույս են տեսել Հայաստանի արդի արվեստի «Նոյյան տապան» ցուցասրահ-թանգարանի եւ գեղագիտական կենտրոնի պաստառագրերը: Պաստառագրերը տպագրված են Լիբանանում, հրատարակությունների խմբագիրն է լիբանանահայ արվեստագետ Մովսես Հերկելյանը: «Նոյյան տապան» պաստառագիրը բովանդակում է նմուշներ արդի 24 հայ գեղանկարիչների աշխատանքներից եւ ունի գեղանկարիչների մասին հիմնական տեղեկությունների բաժին: Պաստառագրում ներկայացված են Վրույր Գալստյանը, Վաղարշակ Արամյանը, Ռուբեն Աբովյանը, Ռուբեն Գրիգորյանը, Գաբրիել Մանուկյանը, Վահրամ Դավթյանը, Տիգրան Չիթողցյանը եւ այլք:

«Նոյյան տապանը» հայկական արդի արվեստը աշխարհին ներկայացնելու առաջին լուրջ փորձն է», ասում է Հենրիկ Իգիթյանը: Պաստառագրի հասույթը պետք է հատկացվի արվեստանոցներ, ներկեր եւ վրձիններ տրամադրելու Հայաստանի արդի գեղանկարիչներին:

Երկրորդ՝ «Կենաց ծառ» պաստառագիրը, մանկական արվեստի եւ ձեռքի աշխատանքների հրաշալի մի ծաղկաքաղ է: Պաստառագրում զետեղված են նաեւ ականավոր արվեստագետների կարծիքներ, կա նաեւ մանուկների գեղարվեստական դաստիարակների անվանացանկ: Այն բովանդակում է գեղագիտական կենտրոնի միայն հայկական բաժնի նմուշները: **Ռ. Մ.**

Լ. Ազատյանի վավերագրական մատյանը՝ ապառնի պատմաբաններին

Լոս Անջելեսում 1995-ին լույս է տեսել Լիտարիս Ազատյանի «Հայ որբերը մեծ եղեռնի» վավերագրական մատյանը՝ նվիրված Մեծ եղեռնի 80-ամյակին:

«Ամրիկ» տպարանում հրատարակված 240 էջանոց այս նկարազարդ ժողովածուն խմբագրել է Ստեփան Ալաջաջյանը, առաջաբանը գրել է Վահագն Դավթյանը, որտեղ կարդում ենք. «...գիրք է այդ եղեռնից փրկված ու վերապրած որբերի մասին, իր տեսակի մեջ աննախընթացն ու առաջինը եւ այդ իսկ պատճառով խիստ արժեքավոր, խիստ ուսանելի եւ, որ ամենակարեւորն է, խիստ արդիական...»: Հեղինակը գրքում զետեղված իր «երկու խոսքում» մասնավորապես գրում է. «Հայությունը վերապրեցավ եւ այդ վերապրողները ունեցան Արշիլ Գորկիներ, Գուրգեն Մահարիներ, Վարդան Աճեմյաններ, Նաիրի Զարյաններ, Անդրանիկ Ծառուկյաններ, Հարություն Կալենցներ... Այս գիրքն ապաղ է ապագա պատմաբանների համար»: Վիճակագրական աղյուսակներով, պատմական վավերաթուղթ հանդիսացող լուսանկարներով, օգտագործված ծանրակշիռ եւ հավաստի աղբյուրների թվարկման ցանկով, անձնանունների եւ տեղանունների այբբենական եւ հայկական որբանոցների՝ հայ եւ օտար ազգերի խնամակալության ներքո տեղեկատվական ցուցակով հարուստ հիշյալ հատորը հաջորդն է հեղինակի՝ 1985-ին լույս տեսած «Հայկական ցեղասպանությունը» հատորի՝ Արմեն Տոնոյանի համահեղինակությամբ, եւ 1990-ին լույս տեսած «Տիգրիսեան հիշատակները» գրքի: ■

«Հրաշքի» ծնողները շնորհակալ են

Լոս Անջելեսի «Մասիս» մշակութային կենտրոնի տնօրեն Մայիլ Դեմիրճյանի հրավերով Հայաստանի պետական երգի, պարի մանկական «Հրաշք» խումբը (գեղարվեստական ղեկավար՝ Հայկազ Շահբազյան) 1994-ի դեկտեմբերից մինչեւ օրս Լոս Անջելեսում է եւ հանդես է գալիս խստապահանջ հանդիսատեսի առջեւ: Խմբագրությունը շնորհակալական մի նամակ է ստացել «Հրաշք» խմբի ծնողների ստորագրությամբ: «Չնայած մեր երեխաները գտնվում են Հայաստանից հեռու, սակայն շրջապատված են մեծ հոգատարությամբ», ասվում է հայ համայնքին ուղղված տողերում: Ծնողները իրենց երախտագիտությունն են հայտնում նաեւ «Մասիս» մշակութային կենտրոնի տնօրեն պրն. Մ. Դեմիրճյանին, խմբի գեղարվեստական ղեկավար պրն. Շահբազյանին՝ իրենց երեխաներին պատվիրելու համար: ■

Դասախոսություն՝ «Արցախի պատմությունը» թեմայով

Մարտի 24-ին Իսի լե Մուլինոյի մշակույթի տան վարչության կազմակերպմամբ դասախոսական մի երեկո է կայացել՝ Իսիի քաղաքապետ պրն. Անդրե Սանտինիի եւ շուրջ 100 ազգայինների ներկայությամբ, տեղեկացնում է Փարիզի «Նամէ» օրաթերթը իր մարտի 27-28 համարում: Օրվա բանախոս Կլոդ Մութաֆյանը մանրամասնորեն անդրադարձել է Արցախի հարցին ու պատմությանը: Այնուհետ Մութաֆյանը ներկայացրել է Բագրատ Ուլուբաբյան պատմաբանին եւ Իսիի Հայ մշակույթի տան մեկենասությամբ հրատարակված նրա «Արցախի պատմություն» գիրքը, որը լույս է տեսել 1994-ին, Երեւանում: Դասախոսության ավարտին ցուցադրվել են լուսապատկերներ՝ Արցախը, պատմական վանքերն ու եկեղեցիները ներկայացնող: ■

Հայ եւ թուրք արվեստագետները՝ դիվանագիտական խաղաքարտ

Բրյուսելում թուրքական «Ջումհուրիյեթ» թերթի թղթակից Շերիֆ Սայինը, մարտի 23-ին գրեց, որ «Բելգիայի մշակույթի նախարարը, ինչպես նաեւ «Եւրոպալիա» փառատոնի կազմակերպիչները Թուրքիային պայմաններ են առաջադրում՝ եկող տարի փառատոնին մասնակցել հայ եւ թուրք արվեստագետների գործերով»:

Բելգիայում անցկացվող «Եւրոպալիա» փառատոնը եկող տարի Թուրքիային պետք է ընդունի որպես հատուկ հյուր: Այդ փառատոնի կազմակերպիչները ամեն տարի որեւէ երկրի հրավիրում են որպես հատուկ հյուր: Եկող տարին Թուրքիայի հերթն է: Դիվանագիտական դիտորդների կարծիքով, դա «տհաճ զուգադիպություն է», քանի որ թուրք-բելգիական հարաբերությունները ներկա պահին այնքան էլ լավ չեն: Այդ պատճառով Բելգիայի արտաքին քաղաքականության պատասխանատուները որոշեցին «դիվանագիտության» խաղաքարտն օգտագործել միջազգային հարաբերությունների կանաչ սեղանի վրա: Ֆրանսիացիներն ու ամերիկացիները հաճախ են դիմում Թուրքիայի դեմ ամեն անգամ «Քրդերի ինքնության» կամ «Հայ դատի» եւ կամ «Կիպրոսի հակամարտության» խաղաքարտերն էին օգտագործում:

«Կիպրոսի հակամարտության» խաղաքարտի փոխարեն «հայկական» եւ «քրդական» խաղաքարտերն են ուժի մեջ:

ՔԲԿ-ն սկսել է Բելգիայում հիմնել «Քրդական տարագիր խորհրդարան»: Թուրքիայի նախկին արտգործնախարար Մուրադ Կարայալչընը փետրվարի վերջերից ի վեր քանիցս Բելգիայի ուշադրությունն էր հրավիրել «Քրդական տարագիր խորհրդարանին» առնչվող գործունեության վրա, որը պետք է հաստատվի այդ երկրում: Մարտ ամսին Անկարայում Բելգիայի դեսպանին Թուրքիայի մտահոգությունն արտահայտեց այդ խորհրդարանի գործունեության առնչությամբ, որը, ըստ որոշ տվյալների, պետք է հաստատվի Բելգիայի Լուվեն քաղաքում:

Մյուս կողմից, ինչպես «Եւրոպալիա» փառատոնի հրավիրված բոլոր «հատուկ հրավիրյալները», եկող տարի Թուրքիայի մասնակցության ծախսերը հոգալու է Բելգիայի մշակույթի նախարարը: Այս առիթով ֆինանսական իրական օգնության հատկացման հնարավորության համար բելգիացիները հետեւյալ պայմանն են առաջադրել. փառատոնին պետք է մասնակցեն Թուրքիայի հայ եւ թուրք արվեստագետներ: Բելգիայի արտգործնախարար Վան Դեն Բրուկը անձամբ իր կառավարության վճիռը հայտնել է թուրք պաշտոնակցին: Բնականաբար, Թուրքիայի մշակույթի նախարար Ֆիքրեթ Ունլուն Սավաշը եւ «Եւրոպալիա» փառատոնի թուրք ներկայացուցիչ Բյուլենթ Էջևիթի եղբայր (?) ...

ընդունել այդ որոշումը:

ՐԱՖՖԻ ՀԵՐՄՈՆ ԱՐԱՔՍ

digitised by A.R.A.R.@

ՄԱՐԶԱԿԱՆ

ԵՐԵՒԱՆ-96

Երեւանյան օլիմպիադան ունի խորհրդանիշ եւ ազդականչ

Շախմատի 32-րդ համաշխարհային օլիմպիադայի կազմակերպչական կոմիտեն ամփոփեց օլիմպիադայի խորհրդանիշի եւ երաժշտական ազդականչի մրցույթի արդյունքները:

Օլիմպիադայի պաշտոնական խորհրդանիշ հաստատվեց նկարիչ-ձեւավորողներ Ռուբեն Արուշյանի եւ Կարապետ Փաշյանի ներկայացրած աշխատանքը, որի պատկերը ներկայացնում ենք ձեր ուշադրությանը:

Երրորդ տեղը շահած գծային ձեւավորումներին հատկացվել է բրազիլահայ արվեստագետ Գրիգոր Մխիթարյանի ներկայացրած տարբերակը:

Օլիմպիադայի երաժշտական ազդականչի հեղինակն է հայ ճանաչված կոմպոզիտոր Ռոբերտ Ամիրխանյանը:

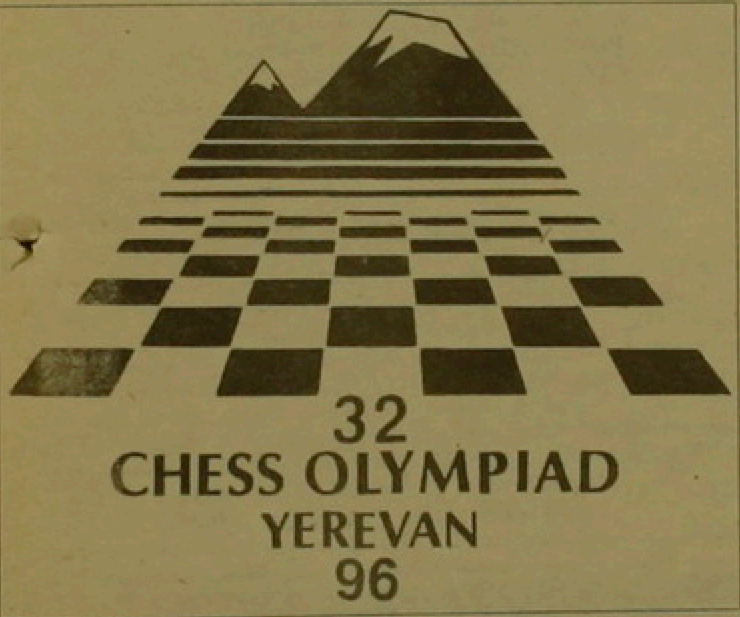

Ընդունված կարգի համաձայն, օլիմպիական խորհրդանիշի եւ ազդականչի օգտագործման մենաշնորհը պատկանում է օլիմպիադայի կազմակերպչական կոմիտեին եւ կարող է օգտագործվել միայն նրա թույլտվությամբ:

Պոտենցիալ առաջատարը Կասպարովն է

Ռիգայում տեղի ունեցող աշխարհի նախկին չեմպիոն Միխայիլ Տալի հուշամրցաշարում 5 տուրից հետո միանձնյա առաջատարը լատվիացի գրոսմայստեր Ալեքսեյ Շիրովն է, որը ոչ մի պարտություն չի կրել եւ վաստակել է 4 միավոր: Սակայն պոտենցիալ առաջատարը պրոֆեսիոնալ շախմատիստների ասոցիացիայի վարկածով աշխարհի չեմպիոն Գարրի Կասպարովն է, որն ընդամենը կես միավոր է կորցրել եւ 4 հնարավորից ունի 3.5 միավոր: Նույնքան միավոր ունի նաեւ հնդիկ գրոսմայստեր Վիշվանաթան Անանդը, սակայն 5 հնարավորից: Երեւանցի գրոսմայստեր Ռաֆայել Վահանյանը 5-րդ տուրում ուժերը չափեց ռիգացի գրոսմայստեր Կենգիսի հետ: Պարտիան խաղաղ ելք ունեցավ: Այսպիսով, Հայաստանի շախմատային առաջատարն անցկացրած 4 հանդիպումներից երեքը ավարտել է ոչ-ոքի եւ մեկ պարտություն կրել: 3-րդ տուրում Վահանյանը ոչ-ոքի էր խաղացել էստոնացի գրոսմայստեր Յան Էլվեստի հետ: Վահանյանը 4 հնարավորից ունի 1.5 միավոր:

Անցած երեկոյան ուշադրության կենտրոնում էր Ալեքսեյ Շիրովի եւ Գարրի Կասպարովի մրցավեճը:

ԽՃԱՆԿԱՐ

Անդրե Աղասին տուգանվեց

Աշխարհի ուժեղագույն թենիսիստ Անդրե Աղասին նախատես հայտ էր ներկայացրել մասնակցելու Հոնկոնգի միջազգային մրցաշարին, որը նոր է մեկնարկել, սակայն այդպես էլ մրցավայր չժամանեց: Պրոֆեսիոնալ շախմատիստների միջազգային ասոցիացիան Անդրե Աղասիին տուգանեց 5000 դոլլարով: Պրոֆեսիոնալ սպորտում բոլոր մարզիկները, նույնիսկ չեմպիոնները օրենքի առջեւ հավասար են: Այդ գումարն ինչ խոսք մեծ կորուստ չէ Անդրե Աղասիի համար, որը ընթացիկ մրցաշրջանում, ինչպես եւ ենթադրվում էր, թենիսիստների մեջ ամենաշատ եկամուտներն ունի: Նա արդեն վաստակել է 960.760 դոլլար:

Լաուդրուպը պատրաստվում է հրաժեշտի

«1995-1996 թթ. մրցաշրջանն ինձ համար վերջինը կլինի պրոֆեսիոնալ ֆուտբոլում», իսպանական ռադիոկայաններից մեկին տված հարցազրույցի ժամանակ հայտարարեց Մադրիդի «Ռեալ» թիմի եւ Դանիայի հավաքականի կիսապաշտպան Միխայել Լաուդրուպը:

Կիսավարտիքը հանեց

Անգլիացի ռմբարկու Անդի Գրեյը, որը հանդես է գալիս Մարբելյայի «Ատլետիկո» թիմում, Տոլեդոյում տեղի ունեցած Իսպանիայի առաջնության խաղում, երբ ժողովուրդը նրան սուլում էր, համբերությունը կորցրեց եւ կիսավարտիքը հանելով ֆուտբոլասերներին ցուցադրեց իր մերկությունը: Գլխավոր մրցավարն այդ բանը չնկատեց, բայց եզրային մրցավարները նրան տեղեկացրին կատարվածի մասին: Բնականաբար, Անդի Գրեյը կարմիր քարտ ստացավ եւ հեռացվեց դաշտից:

Այսօր մեծ ֆուտբոլի օր է

Այսօր եվրոպական ակումբային ամենահեղինակավոր մրցաշարերից մեկում՝ չեմպիոնների գավաթի խաղարկությունում հայտնի կդառնան եզրափակիչի մասնակիցները: «Միլանն» ու «Պարի Սեն-Ժերմենը», «Այաքսն» ու «Բավարիան» կիսաեզրափակիչ պատասխան հանդիպումները կանցկացնեն: Հիշեցնենք, որ Փարիզում տեղի ունեցած առաջին մրցավեճում «Միլանը» 1-0 հաշվով հաղթեց «Պարի Սեն-Ժերմենին», իսկ Մյունխենում տեղի ունեցած «Բավարիա»-«Այաքս» հանդիպումն ավարտվեց ոչ-ոքի՝ 0-0:

ՀՀ ԱՌԱՋՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Երիտասարդ ծանրորդները ուրախացնում են

Գյումրիում տեղի ունեցած ծանրամարտի Հայաստանի երիտասարդական առաջնությունում 54 կգ քաշային կարգում երեւանցի Երվանդ Կիրակոսյանը հանրապետության երիտասարդների նոր ռեկորդ սահմանեց հրում վարժությունում, ցույց տալով 112.5 կգ արդյունք: Նա դարձավ Հայաստանի չեմպիոն, երկամարտում հավաքելով 195 կգ արդյունքի: Մյուս քաշային կարգերում հաղթեցին Վարազդատ Վասիլյանը (59 կգ.), Արտյոմ Կիրակոսյանը (64 կգ), Հովհաննես Ամրեյանը (70 կգ), Հմայակ Սարգսյանը (76 կգ.), Արմեն Մկրտչյանը (83 կգ), Միքայել Փահլեւանյանը (91 կգ. բոլորն էլ Գյումրիից), Աշոտ Մկրտչյանը (99 կգ. Երեւան), Վարդան Աստոյանը (108 կգ. Գյումրի) եւ գերծանր քաշային Սոս Խաչատրյանը (Ֆիզկուլտուրայի ինստիտուտ):

Թիմային հաշվարկով առաջին տեղ գրավեց Գյումրիի հավաքականը:

«Հանրապետության առաջնության արդյունքներով կազմավորվեց հանրապետության երիտասարդական հավաքականը, որը մասնակցելու է ԱՊՀ երկրների սպարտակիադային», Սնարքի թղթակցին ասաց Հայաստանի պատվավոր մարզիչ Հենրիկ Գրիգորյանը:

Թեթեւ քաշերում հեռանկարային ըմբիշներ

Երեւանի «Դինամո» մարզադահլիճում ավարտվեց հունա-հռոմեական ըմբշամարտի Հայաստանի երիտասարդական առաջնությունը: Դրան մասնակցեցին շուրջ 100 ըմբիշներ Երեւանից, Գյումրիից, Էջմիածնից, Հոկտեմբերյանից, Ախուրյանից եւ հանրապետության այլ քաղաքներից ու շրջաններից: «Հետաքրքիր անցան եզրափակիչ հանդիպումներն առաջին հինգ քաշային կարգերում, որտեղ հանրապետության չեմպիոն դարձան Գեւորգ Հակոբյանը, Արթուր Սարգսյանը («Հայաստան» ՄՄ), Ռաֆայել Սիմոնյանը (զինծառայող, Էջմիածին), Կարեն Մնացականյանը («Դինամո», Երեւան), Մուշեղ Թորոսյանը («Աշխատանքային ռեզերվներ», Գյումրի): Հարկ է առանձնացնել 16-ամյա Գեւորգ Հակոբյանին, որն անցյալ տարի Հայաստանի չեմպիոն դարձավ մեծահասակների առաջնությունում եւ հիմա էլ ապացուցեց, որ թեթեւագույն քաշում առաջատարն է: Նրա հետ մենք մեծ հույսեր ենք կապում», Սնարքի թղթակցի հետ ունեցած զրույցի ժամանակ ասաց Հայաստանի պատվավոր մարզիչ Եղիազար Հարությունյանը:

Մյուս քաշային կարգերում չեմպիոն դարձան Համլետ Հովհաննիսյանը (զինծառայող), Կարեն Գալստյանը («Աշխատանքային ռեզերվներ»), Արման Պետրոսյանը («Հայաստան», Երեւան), Հայկ Թեւանյանը («Աշխատանքային ռեզերվներ», Գյումրի), Արտաշես Ասատրյանը (զինծառայող, Էջմիածին):

Առաջնության արդյունքներով կկազմավորվի հանրապետության երիտասարդական հավաքականը:

ԻՏԱԼԻԱ

Սեբաստիան Ռոսսիի վաս բնավորությունը

ԳՐԻԳՈՐ ԱՄԻՐՋԱՆՅԱՆ
Վալանս, Ֆրանսիա

Եվրոպայի չեմպիոնների գավաթակիր Իտալիայի «Միլան» թիմի դարպասապահ Սեբաստիան Ռոսսիի նկատմամբ մարզասերներն անվստահությամբ են լցված: Նման վերաբերմունքը իր պատճառներն ունի:

Օրինակ, երբ «Միլանը» Իտալիայի առաջնությունում հանդիպում էր «Յուվենտուսի» հետ ու վերջինիս հարձակվող Ռոբերտո Բաջջոն 11 մետրանոց հարվածի իրավունք ստանալով գրավեց Ռոսսիի դարպասը եւ ուզում

էր գնդակը վերցնել դարպասից ու համբուրել, «Միլանի» դարպասապահը փակեց Բաջջոյի ճանապարհը: Դա մեծապես գրգռեց բազմահազար տիֆոզիների ու «Յուվենտուսի» երկրպագուների: Մինչեւ Բաջջոյի խփած այս գնդակը, Սեբաստիան Ռոսսին 929 րոպե շարունակ անառիկ էր պահել «Միլանի» դարպասը, գերազանցելով հանրահայտ դարպասապահ Դինո Ձոֆֆի ռեկորդը: Բայց Ռոսսին ուզում էր իր ռեկորդն ավելի մեծացնել եւ անցնել 1000 րոպեի սահմանը: Դա էր պատճառը, որ գրգռված Ռոսսին չհրապարակելով իրեն ամբողջ Իտալիայի հեռուստադիտողների առջեւ նման արարք ցույց տվեց «Յուվենտուսի» հանդեպ:

Մեկ ուրիշ խաղում, որը տեղի ունեցավ Պուլիա քաղաքում, մարզասերների կողմից Ռոսսիի ոտքերի տակ նետված ծուխ հանող ռումբը նա շպրտեց տրիբունա՝ հանդիսականների վրա: Մի օր Նեապոլ քաղաքում Դի Կանիոն, որը հիմա հանդես է գալիս «Միլանում», տուգանային հրապարակում իր ետեւից շրջանցելով Կոստակուրտային, Բարեզիին եւ նույնիսկ Ռոսսիին ուժգին հարվածով գեղեցիկ գոլի հեղինակ դարձավ: Դարպասապահը ցանկանալով նսեմացնել մրցակցին, խաղից հետո լրագրողներին հայտարարեց, որ Դի Կանիոն ուզում էր գնդակը փոխանցել խաղընկերներից որեւէ մեկին եւ պատահականորեն գրավեց դարպասը:

Ռոսսիին մոտիկից ճանաչողներն ասում են, որ նա չնայած կատակասեր է, սակայն նաեւ կռիվ փնտրող է: Նա սահմանափակ անձնավորություն է եւ երբեք պարտվել չի սիրում: Այս դարպասապահին, որի հասակն է 197 սմ. «Միլանի» հռչակավոր նախագահ Սիլվիո Բեռլուսկոնին անվանում է «հսկա» եւ ասում, որ նա երբեք չի սիրում, որ իր ոտքերի վրա քայլեն: Բժիշկները նրա վաս բնավորության համար ուրիշ պատճառաբանություններ են տալիս, որը մի քիչ պարզաբանում է իրավիճակը: Այս տղան, որը դեռ 8 տարեկանում 170 սմ հասակ ուներ, հիմա Իտալիայի ամենաբարձրահասակ խաղացողն է: Հաճախ նա ամաչում է իր բարձրահասակ լինելու համար եւ ասում, որ իր հասակը ոչ թե 197, այլ 194 սմ է:

Հանրահայտ մարզիչ Արիգո Սակկին մի օր «Միլան» բերեց այս մեծ դարպասապահին, որն այս թիմում միակ խաղացողն է, որ իրավունք ունի խաղի ժամանակ հրահանգներ տալ նույնիսկ թիմի վետերան ու կենտրոնական պաշտպան Բարեզիին: Բայց զարմանալին այն է, որ Արիգո Սակկին մինչեւ հիմա Ռոսսիին ընդամենը 2 րոպե է խաղացրել Իտալիայի հավաքականի կազմում: Դա անցյալ տարվա աշնանն էր:

Իտալիայի եւ Եվրոպայի չեմպիոն Սեբաստիան Ռոսսին անցյալ ամռանը հեռուստատեսությամբ հետեւեց աշխարհի առաջնությունում Իտալիայի հավաքականի խաղերին:

31 տարեկան այս մեծ դարպասապահն, այնուամենայնիվ երազում է մասնակցել 1998 թ. Ֆրանսիայում կայանալիք աշխարհի առաջնությանը: Բայց այն ժամանակ նա կլինի 34 տարեկան:

Թարգմ. ֆրանս.
ՍՈՒՐԵՆ ԲԱՂԴԱՍԱՐՅԱՆ

ՖՈՒՏԲՈԼ

Աչքի ընկան հավաքականի թեկնածուները

ՀՀ գարնանային անցումային մրցաշար
Առաջին ենթախումբ
5-րդ տուր

«Ցեմենտ»-«Զանգեզուր»	5-1
«Ագնավուր»-ՀՄՄ	1-0
«Երազանք»-«Շիրակ»	0-2

Ըստ խաղացանկի ավարտվեց գարնանային անցումային մրցաշարի առաջին ենթախմբի առաջին շրջանը: Սակայն «Զանգեզուր»-«Երազանք» հանդիպումը հետաձգվել է եւ տեղի է ունենալու ապրիլի 23-ին: 5-րդ տուրում ներքակական հաղթանակը տարավ հանրապետության չեմպիոն Գյումրիի «Շիրակը», որն այս անգամ հյուրընկալվել էր «Երազանքին»: Չնայած մրցակցի ցույց տված համառ դիմադրությանը, «Շիրակը» հաղթեց 2-0 հաշվով: Այս խաղում շիրակցիներից աչքի ընկան Հայաստանի ազգային հավաքականի թեկնածուները: 32-րդ րոպեին հաշիվը բացեց Արթուր Պետրոսյանը, իսկ հանդիպման վերջին րոպեին երկրորդ գոլի հեղինակ դարձավ Հովհաննես Թահմազյանը:

Նոյեմբերյանում տեղի ունեցած «Ագնավուր»-ՀՄՄ հանդիպումն էլ անցավ անզիջում պայքարում: Այստեղ նույնպես աչքի ընկավ Հայաստանի ազգային հավաքականի թեկնածու «Ագնավուրի» հարձակվող Շիրակ Սարիկյանը, որը 7-րդ րոպեին գրավելով մրցակցի դարպասը, դարձավ միակ հաղթական գոլի հեղինակը: Ուրախալի է, որ Իսպանիայի հավաքականի հետ Եվրոպայի առաջնության խաղից առաջ Հայաստանի հավաքականի թեկնածուները տոն են տալիս իրենց թիմերում:

Արարատում տեղի ունեցած «Ցեմենտ»-«Զանգեզուր» խաղում դաշտի տերերի առավելությունը բացահայտ էր, չնայած պետք է ասել, որ երկար ժամանակ հյուրերը համառ դիմադրություն էին ցույց տալիս «Ցեմենտին»: 32-րդ րոպեին դաշտի տերերից հաշիվը բացեց Նորայր Հովսեփյանը: 57-րդ րոպեին «Զանգեզուրից» Հովսեփյանին հաջողվեց վերականգնել հաշվի հավասարակշռությունը: Դրանից հետո նախաձեռնությունն ամբողջովին անցավ «Ցեմենտին», որն իրար ետեւից չորս անգամ գրավեց մրցակցի դարպասը: Ըստ հերթականության, աչքի ընկան Փահլեւանյանը (60), Հովհաննիսյանը (78), Թումբարյանը (84) եւ Մաթեւոսյանը (86): «Ցեմենտը» հաղթեց 5-1 խոշոր հաշվով: Դաշտի տերերից զգուշացվեց Տիգրան Հովհաննիսյանը:

Հանդիպման լավագույն խաղացողներ ճանաչվեցին «Ցեմենտից» Հովհաննիսյանը, իսկ «Զանգեզուրից» Մանուկյանը:

1-ին ենթախումբ

	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
1. Շիրակ	5	5	0	0	15-1	15
2. Ցեմենտ	5	3	1	1	11-2	10
3. Ագնավուր	5	3	0	2	5-6	9
4. ՀՄՄ	5	2	1	2	4-5	7
5. Երազանք	4	0	0	4	0-8	0
6. Զանգեզուր	4	0	0	4	3-16	0

Այսօր առաջին շրջանը կավարտեն երկրորդ ենթախմբի թիմերը: Միմյանց հետ կմրցեն.

«Արարատ»-«Արագած»
«Վան»-«Կոտայք»
«Կոտայք-2»-ՀԱԸՍ

Բոլոր խաղերն էլ կսկսվեն ժամը 16-ին:

digitised by A.R.A.R.@

ՀԱՄԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՀԱՄԱԿԱՐԳՉԱՅԻՆ ՑԱՆՑ

ARMINCO

ARMINCO

համակարգչային ցանցը

Ձեզ հնարավորություն է տալիս ինֆորմացիա փոխանակել 20 միլիոնից ավելի՝ INTERNET, BITNET, Compuserve, MCI-mail, AMERICA-ONLINE, SPRINT, AT&T եւ շատ այլ ցանցերի օգտվողների հետ:

ARMINCO-ն

ապահովում է հուսալի կապ RELCOM, IASNET, SOVAM-TELEPORT ROSPAC եւ նախկին ԽՍՀՄ մնացած բոլոր ցանցերի հետ:

Ձեր էլեկտրոնային նամակը, ֆաքսը, տելեքսը, հեռաչիոը կհասցվի մեր մոլորակի ցանկացած կետ մի քանի րոպեում՝ առանց աղավաղումների:

ARMINCO
- Հայաստանում INTERNET-ի պաշտոնական ներկայացուցիչ
- SOVAN-TELEPORT-ի ներկայացուցիչ
- IASNET-ROSPAC ցանցի ռեգիոնալ կենտրոն Հայաստանում

Մեր հասցեն՝ Իսահակյան փ. 28, 3 հարկ, հեռ.՝ 52.63.26, ֆաքս.՝ 28.50.82, e-mail՝ support arminco. com

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

երկու առանձնատուն, 250 քմ ընդհանուր տնամերձ հողամասով «Ջվարթնց» կինոթատրոնի մոտակայքում:

Զանգահարել 58-33-26, 25-25-38

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ
AMERICAN UNIVERSITY OF ARMENIA

Ճարտարագիտության, գործարարության, քաղաքագիտության մագիստրոսի կոչումներ

Հայաստանի Ամերիկյան Համալսարանը սկսում է 1995-1996 ուսումնական տարվա դիմորդների փաստաթղթերի ընդունումը: Ընդունելությունը կազմակերպվում է արդյունաբերական ճարտարագիտության, սեյսմիկ ճարտարագիտության, գործարար ղեկավարման եւ քաղաքագիտության մասնագիտությունների գծով: Դիմորդները պետք է ունենան համապատասխան բնագավառի բարձրագույն կրթություն մաթեմատիկա, տնտեսագիտություն, ճարտարագիտություն MBA ասպիրանտի համար. քաղաքացիական շինարարություն կամ մեխանիկա սեյսմիկ ճարտարագիտության M.Eng. ասպիրանտի համար. ճարտարագիտություն, մաթեմատիկա, մեխանիկա արդյունաբերական ճարտարագիտության M. Eng. ասպիրանտի համար. պատմություն, իրավագիտություն, լեզուներ կամ հասարակական գիտությունների այլ բնագավառներ քաղաքագիտության MA ասպիրանտի համար:

Անգլերեն լեզվի իմացությունը պարտադիր է:

Դիմորդները պետք է ներկայացնեն

- Դիպլոմի եւ ներդիրի օրինակներ՝ իրենց պատճեններով
- Եւսք բնութագիր նամակ, ետցում լրացնեն դիմումնագիր եւ ֆինանսական հնարավորությունների մասին տեղեկանք:

Փաստաթղթերի ընդունման համար կանխավճարը դրամով կազմում է ԱՄՆ 5 դոլլարին համարժեք գումար, որը պետք է մուծել փաստաթղթերը հանձնելիս: Փաստաթղթերի ընդունման վերջին ժամկետը 1995 թ. ապրիլի 28-ն է: Դիմորդները 1995 թ. մայիսին կհանձնեն անգլերեն լեզվի կարգավորիչ քննություն:

Հիմնական ծրագրում վերջնական ընդունելությունը կկատարվի դիպլոմի ներդիրի միջին գնահատականի, նախապատրաստական փուլում դիմորդների հաջողությունների եւ այդ ծրագրի համար անհրաժեշտ բնագավառի քննական արդյունքների հիման վրա (GMAT կամ GRE):

Ուսման տևողությունը հիմնական ծրագրի համար երկու տարի է:

Լրացուցիչ տեղեկությունների համար կարող եք դիմել ՀԱՀ-ի Ընդունելության գրասենյակ: Հասցե Մարշալ Բաղրամյան 40, առաջին հարկ, 19 սենյակ, հեռախոս 27-10-85:

ՀԱՀ-ը ռասայական, կրոնական, սեռական կամ ազգային խտրականություն չի ճանաչում

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

երկու սենյականոց սեփական տուն (առանց հողամասի):

Հասցեն՝ Արաբկիրի շրջան, Վաստիշին փ. 85, հեռ. 268982, 359055

ՍՓՅՈՒՌ

տեղեկատու

ՀՐԱՎԻՐՈՒՄ ԵՆՔ ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ

«Սփյուռ» տեղեկատուն հանրապետության շրջաններից եւ քաղաքներից հրավիրում է աշխատանքի բարձրագույն կրթությամբ ուսուցիչ չի տուժել ստիպված եռանդուն անձանց, շրջաններում «Սփյուռ» տեղեկատուի ներկայացուցիչ աշխատելու համար:

Դիմել ապրիլի 25-ից 28-ը հետեւյալ հասցեով. Երեւան, Փ. Բյուզանդի 1/3, 1-ին հարկ («Վերածնունդ» տպարանում):

Նախնական տեղեկությունների համար զանգահարել 58.13.51 կամ 58.91.67:

Հենրիկ Մալյանի անվան թատրոնը հանրապետական կինոյի տանը մայիսին ներկայացնում է

Հովհ. Թումանյան

«Չեխիաքներ»

6-ին, 8-ին, 15-ին, 16-ին

Իսիդոր Շտոկ

«Աստվածային կատակերգություն»

10-ին, 13-ին, 17-ին, 18-ին:

Ներկայացումների սկիզբը ժ. 17-ին:

Տոմսերը վաճառվում են կինոյի տան տոմսարկղում:

ՅԱԿՈԲ ՊԱՐՈՆՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ԹԱՏՐՈՆ

21 ապրիլ, ժամը 16:00

ՔԱՋԱԼ ՈՋՆԻՆԵՐ

հրավիրում են հոբելյանական շռու-երեկոյի՝ նվիրված համույթի ծննդյան 1-ամյակին

ԾՐԱԳՐՈՒՄ

կենդանի երգ-երաժշտություն, հումոր, օրիգինալ ժանր (յոգ), տոնական անակնկալներ:

Տոմսերը վաճառվում են թատրոնի տոմսարկղում՝ Հեռ. 580101, 653763

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Սոցիալական ներդրումների հիմնադրամ ծրագրի շրջանակներում Ամերիկայի Հայկական Համագումարը եւ Կոտայքի շրջանի Կաքնաղբյուր գյուղի միկրոծրագրի կոմիտեն հայտարարում են բաց մրցույթ (թենդեր) Կաքնաղբյուր գյուղի ավտոճանապարհի վերանորոգման աշխատանքների կատարման համար:

Մրցույթի պայմանները հետեւյալն են՝

1. Դիմումները ընդունվում են ցանկացած մասնավոր շինարարական ձեռնարկությունից: Պետական ձեռնարկությունները մրցույթին մասնակցության իրավունք չունեն:

2. Կապալ ստանալու հավակնորդները պետք է բավարարեն ՀՍՆՀ ծրագրով ներկայացվող պահանջները:

3. Դիմողները պետք է ուսումնասիրեն օբյեկտի աշխատանքների ծավալները եւ ներկայացնեն նախահաշիվ: Պայմանագրի պայմանները եւ օբյեկտի աշխատանքների նախնական ծավալները ներկայացնող փաստաթղթերի փաթեթը կարող եք ստանալ ս. թ. ապրիլի 18-ից մինչեւ 26-ը, ամեն աշխատանքային օր ժ. 9:00-ից 18:00:

4. Մրցութային փաստաթղթերն ընդունվում են մինչեւ ս. թ. ապրիլի 27-ը, ժ. 10:00:

5. Բոլոր դիմողների ներկայությունը բացման արարողությանը պարտադիր է: Այն դիմողների ծրարները, որոնք չեն ներկայանա բացման արարողությանը, բացման ենթակա չեն: Բացումը կկայանա ս. թ. ապրիլի 27-ին ժ. 10:15 Կաքնաղբյուրի գյուղխորհրդի շենքում:

6. Մանրամասն տեղեկությունների, ինչպես նաեւ մրցույթի փաստաթղթերին ծանոթանալու համար կարող եք դիմել հետեւյալ հասցեներով՝

Երեւան, Մոսկովյան 24, երրորդ հարկ Ամերիկայի Հայկական Համագումարի սոցիալական ներդրումների հիմնադրամի նախապատրաստական գրասենյակ

Հեռ: 52-99-67, 56-04-66կամ

Կոտայքի շրջան, գյուղ Կաքնաղբյուր, Գյուղխորհուրդ

Հայտարարություն

Երեւանի «Հրաչյա Աճառյան» համալսարանը եւ հայ-իրանական կրթության ու մշակույթի կենտրոնը պարսկերեն սովորելու համար կազմակերպում են դասընթացներ:

Ուսուցումն անվճար է, տևողությունը մեկ ամիս: Դասընթացներին կարող են մասնակցել բոլոր նրանք, ովքեր ցանկանում են սովորել պարսկերեն՝ առանց տարիքի սահմանափակման:

Դասերն սկսվում են մայիսի 3-ից եւ ավարտվելու են դեկտեմբերի 30-ին:

Պարապմունքները տեղի կունենան ամեն օր, ժամը 14.30-18.00:

Հասցեն՝ Այնք Մանուկյան, 13, 4-րդ հարկ:

Հեռախոսներ՝ 55-24-70, 55-67-90, 55-46-80:

"ԱՐԱՅ" ՖԻՐՄԸ

Միայն այստեղ կարելի է գնել կամ պատվիրել ցանկացած տիպի համակարգիչներ եւ տպող սարքեր, նրանց հանգույցներ եւ շահագործման նյութեր:

Ինչպես նաեւ սկաներներ, բլաստերներ, համակարգչային ցանցերի համար անհրաժեշտ հանգույցներ եւ պահեստամասեր:

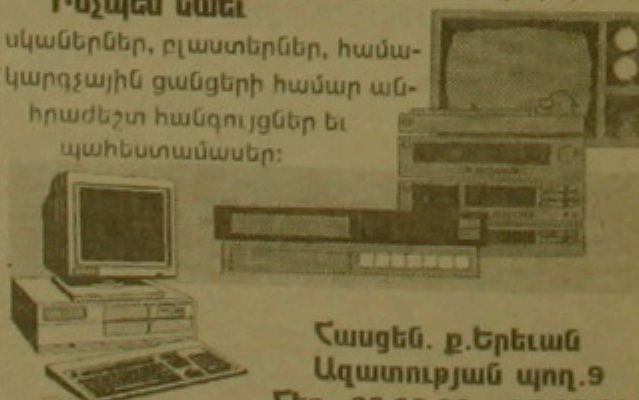

Հասցեն. ք.Երեւան Ազատության պող.9

Հեռ. 25-32-36, 25-37-50

SONY HITACHI SHARP CANON IBM AKAI

ԳՈՎԱԶԴ-ԹԵՐԹԵՐՈՒՄ

ԻՆՉՊԵՍ ՆԱԵՎ

Վկայականներ գունավոր լուսանկարով (պրոֆեսիոնալ լուսանկարիչը նկարահանումները կկատարի Ձեր գրասենյակում)

Բազմագույն այցետոմսեր (օրվա ընթացքում), բլանկներ, բուկլետներ, բլոկնոտներ, հրավիրատոմսեր

Գովազդային վահանակներ, աֆիշներ

ARINA

ԳՈՎԱԶԴԱՅԻՆ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹՅՈՒՆ

Երեւան, Արշակունյաց 2, I հարկ

Հեռախոս՝ 56-58-22

«Պարբերական» հրատարակչության տպարան, Երեւան 23, Արշակունյաց 2 Գրանցման թիվ 65. Պատվ. 69149. Պատվեր 1824 Տպաքանակը՝ 7000 Ստորագրված է տպագրության՝ 18. 04. 1995 Գինը՝ 40 դրամ

digitised by A.R.A.R.@